

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Katedra výtvarné výchovy

HAPPY BIRTHDAY!

Magisterská diplomová práce

Bc. Matěj Komínek

Učitelství výtvarné výchovy pro 2. stupeň základních škol, střední školy a ZUŠ

Učitelství dějepisu pro střední školy a 2. stupeň základních škol

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Happy Birthday!* vypracoval samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci, 19. dubna 2023

.....

Vlastnoruční podpis

Upozornění

Tento text je doprovodným textem k praktické části magisterské diplomové práce na KVV PdF UP.

Poděkování

Děkuji svému vedoucímu práce Mgr. Davidu Jedličkovi, Ph.D. za rady, konzultaci a pomoc při vedení této magisterské diplomové práce. Rád bych také poděkoval vedení Gymnázia Zlín – Lesní čtvrť, především vedoucímu předmětové komise výtvarné výchovy Mgr. Vlastimilu Hrbáčkovi za pomoc a ochotu, kterou mi poskytl při realizaci didaktické části této diplomové práce.

Obsah

Úvod	6
1) Teoretická část.....	7
1.1. NÁMĚT	7
1.1.1. DENNÍ SNĚNÍ – NEPŘÍTOMNOST V OKAMŽIKU	7
1.1.2. ODCIZENÍ – VYTVÁŘENÍ NOVÝCH VÝZNAMŮ	8
1.2. INSPIRACE DÍLEM VYBRANÝCH UMĚLCŮ.....	9
1.2.1. EDWARD HOPPER.....	9
1.2.2. ERIC FISCHL	17
1.2.3. ALEX KATZ	22
1.2.4. DAVID HOCKNEY	26
2) Didaktická část.....	28
2.1. PODMÍNKY VÝUKY VÝTVARNÉ VÝCHOVY NA GYMNÁZIU ZLÍN – LESNÍ ČTVRTĚ.....	28
2.2. OBECNÉ INFORMACE O USKUTEČNĚNÝCH VYUČOVACÍCH JEDNOTKÁCH	29
2.3. 1. A 2. VYUČOVACÍ JEDNOTKA	30
2.4. 3.—6. VYUČOVACÍ JEDNOTKA	30
2.5. TVORBA ŽÁKŮ	32
2.6. REFLEXE DIDAKTICKÉ ČÁSTI	35
3) Praktická část.....	36
3.1. ZDROJOVÝ FOTOGRAFICKÝ MATERIÁL	36
3.2. KOLÁŽE.....	37
3.3. TECHNOLOGICKÝ POSTUP.....	39
3.3.1. PODKLAD.....	39
3.3.2. POSTUP MALBY	40
3.4. VÝSLEDNÝ SOUBOR OBRAZŮ.....	42
3.4.1. <i>HAPPY BIRTHDAY! I</i>	42
3.4.2. <i>HAPPY BIRTHDAY! II</i>	43
3.4.3. <i>HAPPY BIRTHDAY! III</i>	44
3.4.4. <i>HAPPY BIRTHDAY! IV</i>	45
3.4.5. <i>HAPPY BIRTHDAY! V</i>	46
Závěr	47
Resumé.....	48
ANOTACE	49
Seznam použitých pramenů a literatury.....	50
Seznam obrázků	58
Seznam zdrojů obrázků.....	60

Úvod

Ve své magisterské diplomové práci jsem se rozhodl zpracovávat téma okamžiku, zlomek momentu, ve kterém se jedinec ocitne v osamění, ve chvilkové nepřítomnosti, i když se právě nalézá ve víru společenského dění. Kulisy a prostředí, ve kterém jsou tyto výjevy zasazeny, vznikly na základě digitálních koláží vytvořených ze souboru fotografií. Snímky, které jsem pořídil před lety, byly technicky nedokonalé, rozmazané a rozostřené, avšak naskýtaly svědectví zajímavých až bizarních situací, ve kterých byli „lapani“ návštěvníci oslavy. Alkohol, hudba a veselé ladění probíhající pijatiky pak dotvořili dílo okamžiku.

Tento doprovodný text k magisterské diplomové práci je členěna do tří oddílů – teoretické, didaktické a praktické části. V teoretické části se zabírám fenomény, které byly důležité pro vytvoření výsledných obrazů (denní snění, odcizení člověka) a především umělci, kteří mě svou tvorbou inspirovali. V didaktické části tohoto textu jsou popsány hodiny jednak realizované v průběhu souvislé pedagogické praxe na Gymnáziu Zlín – Lesní čtvrť, jednak některá díla, která vytvořili žáci na téma *Happy Birthday!*. Poslední pasáží textu je pak popis vzniku praktické části této magisterské diplomové práce – zdrojový materiál, užitý pracovní postup, technologie a krátký rozbor pěti vytvořených akrylových maleb.

1) Teoretická část

1.1. Námět

Tato magisterská diplomová práce se věnuje oslavě osmnáctých narozenin mých dvou přátel. Na pěti plátnech jsou zachyceni nejen oba oslavenci, ale také ostatní návštěvníci večírku. Ve víru velkolepé večerní zábavy jsem se rozhodl sledovat účastníky pijatiky, kteří se určitým způsobem na zlomek vteřiny ocitli v nepřítomnosti. Nikoliv ovšem fyzicky, tělesně, ale stavem mysli. Obklopeni společnostmi zůstávají v tento moment sami, vynořují se nad hladinu onoho moře zábavy, vztahů, alkoholu a lidí, aby se během okamžiku nadechli v izolaci své vlastní mysli a opět ponořili do hlubin dění.

1.1.1. Denní snění – nepřítomnost v okamžiku

Ve své diplomové práci se věnuji okamžikům, ve kterých se jedinec ocitá uzavřen sám do sebe, nepřítomen v přítomnosti ostatních.

Jedním z momentů, ve kterém může k takovému scénáři dojít, je pojem v psychologii označován jako *denní snění* (v moderní anglické terminologii *mind wandering*, doslova „toulání“ či „putování“ mysli).¹ Během takového stavu se mysl odvrací od podnětů fyzického světa a přenáší se do vnitřního světa psychického. Představy – denní sny – které jedinec prožívá, jej ovšem nepodněcují k vykonání jakékoliv akce. Funkce, kterou denní snění plní, není zcela známa. Část odborné veřejnosti zastává názor, že *mind wandering* nemá žádný praktický či pozitivní přínos a může být svou podstatou – vzdalování se od přítomnosti – jedinci nebezpečné. Opačný postoj pak zdůrazňuje psychickou očistu, kterou denní snění člověku naskýtá (např. překonání náročné stresové situace atd.). Denní sny působí též jako dlouhodobá a bohatá stimulace mysli během relativně nudných a homogenních činností (čekání, cestování, řízení dopravního prostředku, stráž aj.).²

¹ ŠMÍDOVÁ, Marie. *DENNÍ SNĚNÍ A JEHO VZTAH KE KREATIVITĚ*. 2018, Magisterská diplomová práce, Univerzita Palackého v Olomouci, Katedra psychologie, s. 8.

² PLHÁKOVÁ, Alena. *Učebnice obecné psychologie*. Praha: Academia, 2003, s. 253–254.

Sigmund Freud promítl do vysvětlení denního snění sexualitu a ctižádost.³ Podle něj převládají denní sny u jedinců nespokojených s realitou,⁴ kteří se tuto snaží fantazií upozadit.⁵ Freud též vysvětluje, že denní snění u dospělého jedince je ukotveno ve třech časových rovinách – je způsobeno aktuálním podnětem, momentem, který stimuloval myšlenku na nějaké přání (např. na přání úspěchu, pochvaly, blízkosti určité osoby), od něj se vrací do minulosti (nejčastěji do dětství), do situace kdy bylo podobné přání již dříve splněno a konečně ústí ve fiktivní vizi budoucnosti, tj. fantazii, ve které by mohlo být přání znovu vyplněno.⁶

Návrat k dětským úspěchům, a především pochvalám od nejbližších, promítá do denního snění také psychoanalytik Heinz Kohut. Úspěch a obdiv je podle Kohuta nutný ke zdravému psychickému vývoji jedince. V těžkých životních situacích se člověk uchyluje k dennímu snění, kde o obdivu fantazíruje, čímž pomáhá psychohygieně. Častý tématem denního snění jsou situace, ve kterých je jedinec obdařen úspěchem a uznáním před širokým publikem.⁷

1.1.2. Odcizení – vytváření nových významů

Jedním z témat, kterých se dotýká tato diplomová práce, je odcizení jedince, termínu pocházejícího z ruské formalistické literární teorie. Ruští dramatici se pomocí odcizení snažili poukázat na jiné možnosti vnímání světa. Jejich cílem bylo smyslům odcizit tradiční zobrazování znaků a symbolů. Odcizení (jako princip) též upozorňuje na prostředky, které jsou potřebné k vytváření významů. Tyto prostředky pak samy o sobě mohou „překročit“ svůj tradiční význam a díky *odcizení* vytvořit významy a vztahy nové. Významným autorem pracujícím s odcizením ve svém díle byl německý dramatik Bertold Brecht (1898—1956).⁸

³ Denní sny spojené se ctižádostí dle Freuda převládají především u mužů, avšak i tehdy jsou zpravidla spojeny se sexualitou a erotičnem. Freud ve svém spisu *Básník a vytváření fantazií* uvádí, že mladý muž svou ctižádost opírá o uznání nějaké ženy, které své úspěchy klade k nohám. FREUD, Sigmund. *Spisy z let 1906-1909*. Praha: Psychoanalytické nakladatelství, 1999, s. 172.

⁴ Ibidem, s. 171.

⁵ Freud tvrdí, že denní snění u dospělého jedince jistým způsobem nahrazuje ztracený požitek ze hry. Dítě si, dle Freuda, dokáže vytvářet zábavné a uspokojivé scénáře během her, avšak – stejně jako básník píšící fantaskní poezii – dokáže také oddělit hru od reality. Dospělý člověk se (na rozdíl od dítěte) za své snění stydí a skrývá jej před společností. Ibidem, s. 169—171.

⁶ FREUD, Sigmund. *Spisy z let 1906-1909*. Praha: Psychoanalytické nakladatelství, 1999, s. 172.

⁷ PLHÁKOVÁ, Alena. *Učebnice obecné psychologie*. Praha: Academia, 2003, s. 254.

⁸ FOSTER, Hal a kol. *Umění po roce 1900*. Praha: SLOVART, 2015, s. 791.

1.2. Inspirace dílem vybraných umělců

Zvolil jsem několik umělců, kteří svou tvorbou posloužili jako inspirace ke vzniku praktické části této diplomové magisterské práce, případně se obsahem svých děl dotýkají podobných témat. Jsou jimi Američané Edward Hopper, Eric Fischl a Alex Katz a britský malíř David Hockney.

1.2.1. Edward Hopper

Jedním z nejtypičtějších představitelů „osamělosti“ ve figurativní malbě 20. století je nepochybně americký malíř Edward Hopper. Na svých plátnech se samotou zabývá opakovaně.⁹ Nejsou to pouze lidé, kteří na Hopperových obrazech sice sdílejí společný prostor, ale ve skutečnosti působí osamoceně. Hopper se tomuto tématu věnoval též skrze své vidění americké krajiny a měst, či běžných výjevů.¹⁰

Hopper dosahuje na svých obrazech zvláštní a typické osamělosti několika způsoby. Jedním z nich je bravurní využití světla.¹¹ Například na obraze *Sun on Prospect Street (Gloucester, Massachusetts)*, který vytvořil na základě své předchozí akvarelové studie v roce 1934. Autor se zde rozhodl zachytit tvrdé,¹² avšak hřejivé letní světlo, které jako by vykrajovalo ostré geometrické tvary do fasád malovaných dřevěných domků amerického předměstí. Realistická perspektiva z pohledu řidiče vozidla umocňuje jakýsi vhled projíždějícího pozorovatele zvenčí. Hopper záměrně v malbě vynechal jakékoliv známky lidské přítomnosti. Prázdnota kontrastuje s vyobrazením

⁹ Jak je zřejmé ze skic, které si autor vytvářel, malíř se mnohým námětům věnoval stále znovu a znovu, v rozptýlu několika dekad. Edward Hopper Symposium at the Whitney Museum of American Art. *Art Journal*. 1981, roč. 41, č. 2. DOI: 10.2307/776459, s. 116.

¹⁰ Osamělost lze jednoduše dešifrovat ze solitérních budov v plátnech jako je *Lighthouse Hill* (1927) – obraz je dnes uložený v Dallas Museum of Art; Google Arts & Culture. [cit. 03.04.2023]. Dostupné z: <https://artsandculture.google.com/asset/lighthouse-hill/hwFpoxNDVKR0bw> – či ve výjevech ulic, které by možná skýtaly příležitost zobrazovat popisně mezilidské interakce, ve skutečnosti ale otevírají pohledy do prázdných předměstí, tmavých oken a verand, jež svou osamělostí připomínají až jakýsi zvláštní záměr scénografa. Jako by autor zachycoval prázdnotu a samotou lidí v teplém letním dni podivného městečka z hollywoodských ateliérů (např. obraz *Sun on Prospect Street (Gloucester, Massachusetts)* z r. 1934, dnes uložený v Cincinnati Art Museum. Google Arts & Culture. In: [cit. 03.04.2023]. Dostupné z: <https://artsandculture.google.com/asset/sun-on-prospect-street-gloucester-massachusetts-edward-hopper-american-b-1882-d-1967/XgEVAo19mMDBfA>).

¹¹ GELDZAHLE, Henry. Edward Hopper. *The Metropolitan Museum of Art Bulletin*. The Metropolitan Museum of Art, 1962, roč. 21, č. 3. DOI: 10.2307/3257895, s. 115.

¹² Dle kunsthistorika Henryho Geldzahlera, kurátora Metropolitan Museum of Art, působí Hopperova malba zdánlivě tvrdě, s ostrými hranami a obrysy. Toto je ovšem pouhá iluze, které malíř dosáhl svou propracovanou a precizní malbou, lehce čitelnou, avšak promyšlenou kompozicí, pocitem „nehybnosti a celkovou atmosférou“. Ibidem, s. 116.

amerického snu – luxusními automobily, pečlivě strážnými sytě zelenými trávnickými a lakovaným dřevem výstavních předměstských rodinných domů.¹³ Téměř se zdá, že autor vycítil budoucí urbanistické problémy amerických předměstí.¹⁴

Obrázek 1 HOPPER, Edward. *Sun on Prospect Street (Gloucester, Massachusetts)*, olej na plátně, 71,1 × 92,1 cm, 1934.¹⁵

I v případě přítomnosti lidí dokáže Hopper zachytit atmosféru osamělosti. Na plátnech často postavy působí jako zvláštní figuríny, uměle vytvořená stafáž lidských bytostí, přítomných fyzicky, ale uzavřených do sebe. Z mnoha obrazů lze vybrat například *Hotel Lobby* z roku 1943.¹⁶

¹³ CAM Look | *Sun on Prospect Street (Gloucester, Massachusetts)* by Edward Hopper | 10/22/21 [online]. 2021 [cit. 03.04.2023]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=lxq77P1Ba4g>

¹⁴ Například problémy vylidňování některých amerických měst. Jedním z nejčitelnějších příkladů je město Detroit s kdysi plnými ulicemi, nyní zejícnými prázdnotu. FARLEY, Reynolds. Detroit Fifty Years After the Kerner Report: What Has Changed, What Has Not, and Why? *RSF: The Russell Sage Foundation Journal of the Social Sciences*. Russell Sage Foundation, 2018, roč. 4, č. 6. DOI: 10.7758/rsf.2018.4.6.10, s. 210.

¹⁵ Google Arts & Culture. In: [cit. 03.04.2023]. Dostupné z: <https://artsandculture.google.com/asset/sun-on-prospect-street-gloucester-massachusetts-edward-hopper-american-b-1882-d-1967/XgEVAo19mMDBfA>

¹⁶ Jak je zřejmé z umělcových náčrtů, které vytvořil in situ na hotelové recepci, Hopper pracoval s realitou, avšak nesnažil se o její naprosto přesné kopírování. Umělec přizpůsobil skutečnost vlastní potřebě – podle sochaře George Segala – jako „...kubistický obraz od Picassa či Braqua, posuny a změny, které Hopper vytvořil, aby dospěl k architektuře a vnitřnímu stavu myslí...“ MEYEROWITZ, Joel et al. Artists' Panel. *Art Journal*. [Taylor & Francis, Ltd., College Art Association], 1981, roč. 41, č. 2. DOI: 10.2307/776464, s. 151.

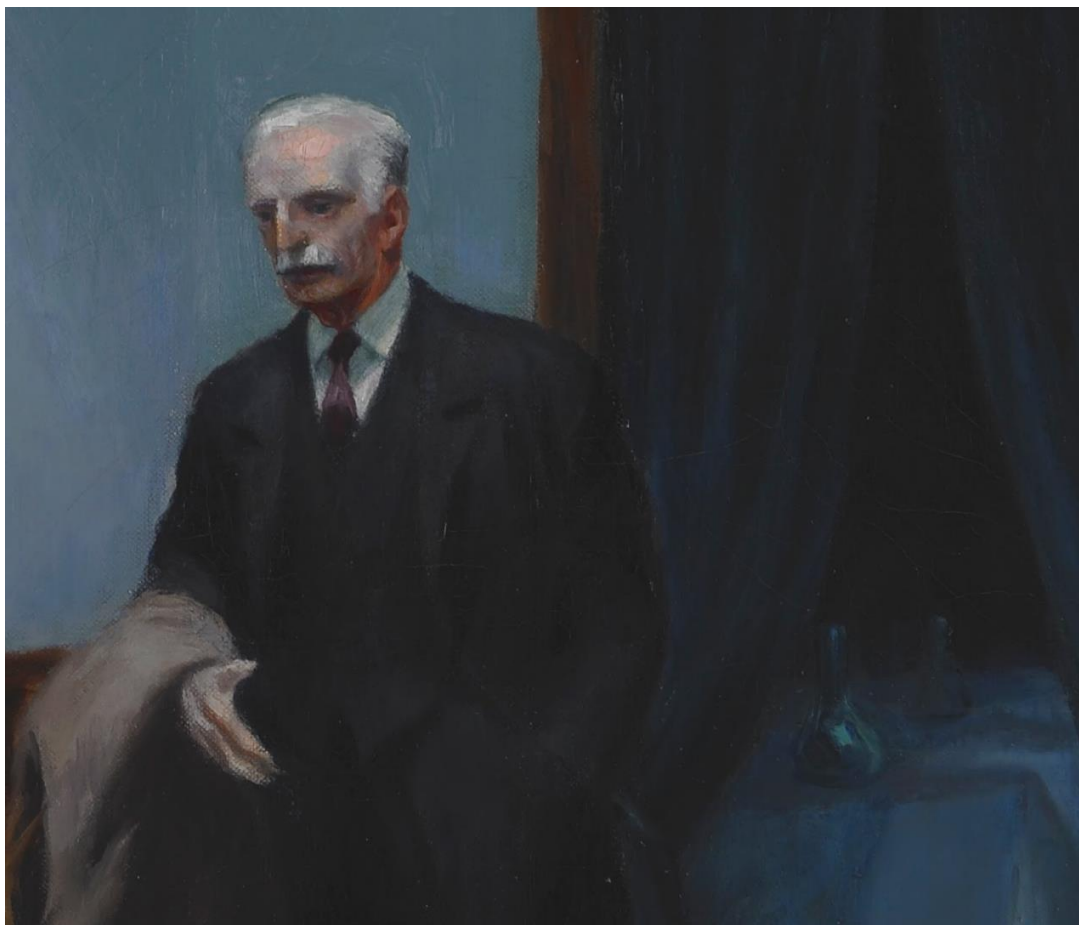

Obrázek 2 HOPPER, Edward. *Hotel Lobby*, olej na plátně, 81,9 × 103,5 cm, 1943.¹⁷

Malíř v něm zachytil tři hosty, čekající na recepci hotelu. Relativně útulně působící interiér je prostoupen studeným světlem. Šedavě modré zdi a bílá podlaha místnosti kontrastují s masivními interiérovými prvky z tmavého dřeva. Právý spodní roh obrazu rámuje postava osaměle sedící ženy. Avšak i postarší pár, který zaujímá výsostné místo uprostřed formátu nepůsobí přirozeně. Žena s ostře řezanými rysy v klobouku se možná pokouší o rozhovor s mužským protějškem, ten ovšem působí podivně strnule a zastřeně. Zdá se, že rozpravě ani nevěnuje pozornost. Za párem se pak nalézá pro Hoppera tolik signifikantní potměšlý průhled, tentokrát do pustých útrob hotelu.¹⁸

¹⁷ Google Arts & Culture. In: [cit. 03.04.2023]. Dostupné z: <https://artsandculture.google.com/asset/hotel-lobby/JAFVoDm-ORb8Lw>

¹⁸ Ibidem.

Obrázek 3 HOPPER, Edward. *Hotel Lobby*, detail.¹⁹

Jedním z větších Hopperových olejů, vyčnívajícím z autorovy tvorby též svou barevností, je plátno *Tables for Ladies*²⁰ z roku 1930. Umělec zde ztvárnil výjev, který se divákovi naskýtá průhledem do restaurace přes neviditelné sklo výlohy. I když malíř užívá velmi zručně zachycených realistických prvků (Geldzahler upozorňuje například na detaily ve vitríně poblíž kasy), konečné pojetí reality je zde uzpůsobeno a přetvořeno pro potřeby kompozice a záměru autora. Postavy jsou – jako v ostatních Hopperových malbách – robustní, zjednodušené a podobné figurínám z prodejních výloh (Geldzahler je přirovnává k figurám amerického malíře s francouzskými kořeny Guy Pène du Boisovi,²¹ který byl

¹⁹ Google Arts & Culture. In: [cit. 03.04.2023]. Dostupné z: <https://artsandculture.google.com/asset/hotel-lobby/JAFVoDm-ORb8Lw>

²⁰ Obraz nese svůj název po praktice vytváření tzv. „stolů pro slečny“. V podnicích lepší pověsti se vytvářely speciální stoly, kam si slečny mohly bezpečně sednout i bez pánského doprovodu, aniž by byly označeny za prostitutky. K této praktice bylo přistoupeno v meziválečném období, kdy emancipace žen pokročila a dívky častěji navštěvovaly společnost bez garde. Edward Hopper | *Tables for Ladies*. In: *The Metropolitan Museum of Art* [online] [cit. 03.04.2023]. Dostupné z: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/487695>

²¹ Guy Pène du Bois žil v letech 1884 až 1958, vystavoval poprvé na pařížském Salónu r. 1905, posléze v Evropě i ve Spojených státech. Maloval výjevy z nočních klubů, závodíšť i oper. Napsal též

Hopperovým přítelem a současníkem). Definuje je hmota ozářená světlem, nikoliv výrazné individuální rysy. Autor lidí využívá v kompozici, nejsou pro něj ovšem samotnou podstatou obrazu.²²

Obrázek 4 HOPPER, Edward. *Tables for Ladies*, olej na plátně, 122,3 × 153,4 cm, 1930.²³

monografii věnovanou Edwardu Hopperovi. Guy Pene du Bois | Smithsonian American Art Museum. In: [cit. 03.04.2023]. Dostupné z: <https://americanart.si.edu/artist/guy-pene-du-bois-3748>.

²² GELDZAHLE, Henry. Edward Hopper. *The Metropolitan Museum of Art Bulletin*. The Metropolitan Museum of Art, 1962, roč. 21, č. 3. DOI: 10.2307/3257895, s. 117.

²³ Table for Ladies, 1930 - Edward Hopper - WikiArt.org. In: www.wikiart.org [online] [cit. 03.04.2023]. Dostupné z: <https://www.wikiart.org/en/edward-hopper/tables-for-ladies-1930>

Obrázek 5 HOPPER, Edward. *Nighthawks*, olej na plátně, 84,1 × 152,4 cm, 1942.²⁴

Jistě nejznámějším a nejvíce reprodukováným dílem Edwarda Hoppera je obraz *Nighthawks* z roku 1942. Rafinovaná kompozice složená z trojúhelníků pronikajících do obdélníkových tvarů je doplněná výrazným světlem, kterému ovšem na obraze chybí viditelný zdroj. Světlo procházející rozměrnou výlohou rezonuje odrazy v cihlových zdech prázdných budov ulice.

Autor zde zachytil čtveřici postav. Číšníka oděného v bílé uniformě, ve které jako by se zrcadlil původ světla z interiéru podniku. Tento muž, izolován od okolního prostředí masivním barovým pultem, je otočen směrem do potměšlé ulice. Po bližším prozkoumání je patrné, že mluví (či mluvil) – nejpravděpodobněji k muži s kloboukem a cigaretou. Muž a žena – sedící pár otočený k divákovi – je od ostatních postav pomyslně oddělen. Sdílí společný prostor, jsou však orámováni tmavým průhledem v pozadí.²⁵ Hopper zde úsporně naznačuje příběh, divákovi však zůstává skryt jeho obsah.²⁶

²⁴ HOPPER, Edward. *Nighthawks* [online]. 1942 [cit. 03.04.2023]. Dostupné z: <https://www.artic.edu/artworks/111628/nighthawks>

²⁵ MEYEROWITZ, Joel et al. Artists' Panel. *Art Journal*. [Taylor & Francis, Ltd., College Art Association], 1981, roč. 41, č. 2. DOI: 10.2307/776464, s. 152.

²⁶ Ve skutečnosti byl obraz *Nighthawks* Hopperovou odpovědí na vybombardování téměř celé americké válečné flotily japonským císařským letectvem během útoku na Pearl Harbor 7. prosince 1941 a následného vstupu USA do II. světové války. New York, ve kterém Hopper pobýval, navíc čelil v této době noční ztemňování, jako ochranu před případným bombardováním ze strany Osy. Hopper si právě během procházek potměšlým městem pořídil skici lidí sedících v jasně osvětleném podniku. OEHLER, Sarah Kelly. *Nighthawks as a Symbol of Hope*. [online]. The Art Institute of Chicago, 2020 [cit. 03.04.2023]. Dostupné z: <https://www.artic.edu/articles/808/nighthawks-as-a-symbol-of-hope>.

Odcizení na Hopperových plátnech je někdy též čteno jako kolize společnosti 19. a 20. století. Např. v plátnech *Gas* (1940) a *Pennsylvania Coal Town* (1947)²⁷ autor „vytrhává“ pracujícího člověka a vsazuje jej do nového prostředí, prostředí moderní společnosti, kdy se tento mnohdy může cítit ztracen a nepatřičně.²⁸

Obrázek 6 HOPPER, Edward. *Gas*, olej na plátně, 66,7 × 102,2 cm, 1940.²⁹

Dle zápisů z deníku umělkyně ženy Jo Hopperové, tvořil autor plátno *Nighthawks* pod tíhou nadcházející války a s jeho pomocí se snažil vyrovnat se všudypřítomnou sklíčeností. LEVIN, Gail a Edward HOPPER. Edward Hopper's „Nighthawks“, Surrealism, and the War. *Art Institute of Chicago Museum Studies*. The Art Institute of Chicago, 1996, roč. 22, č. 2. DOI: 10.2307/4104321, s. 186—188.

²⁷ Podle Lindy Nochlin, emeritní profesorky moderního umění na Institute of Fine Arts v New Yorku, dosáhl Hopper odtržení pumpaře od jeho práce tak, že jej vyobrazil záměrně jinak než při vykonávání jeho typické pracovní činnosti, tj. tankování benzínu do nádrže automobilu. Hopper odcizení ještě umocnil tím, že zakryl pumpařovy ruce stojanem pumpy. Tím dokonale přetrhl pouto mezi pracovníkem, prací a divákem.

V druhém jmenovaném obraze si malíř pohrává s námětem muže obdělávajícího pole. Dle Nochlinové se inspiroval výjevem od francouzského malíře Jean-François Milleta a jeho obrazem *L'homme à la houe* (Muž s motykou, 1860—1862; Man with a Hoe (The J. Paul Getty Museum Collection). In: *The J. Paul Getty Museum Collection* [online] [cit. 04.04.2023]. Dostupné z: <https://www.getty.edu/art/collection/object/103RGZ>), který si také na počátku 20. století skicoval. Edward Hopper | (Sketch after Millet's Man with a Hoe). In: [cit. 03.04.2023]. Dostupné z: <https://whitney.org/collection/works/8946>.

Hopper použil podobný námět „kopáče“, v jeho pojetí jde ovšem o práci na zahradě rodinného domku. Malíř tak „amputoval“ pracujícího od jeho práce, čímž bylo odcizení dokonáno. NOCHLIN, Linda. Edward Hopper and the Imagery of Alienation. *Art Journal*. [Taylor & Francis, Ltd., College Art Association], 1981, roč. 41, č. 2. DOI: 10.2307/776462, s. 136—137.

²⁸ Ibidem.

²⁹ Edward Hopper. *Gas*. 1940 | MoMA. In: *The Museum of Modern Art* [online] [cit. 04.04.2023]. Dostupné z: <https://www.moma.org/collection/works/80000>

Obrázek 7 HOPPER, Edward. *Pennsylvania Coal Town*, olej na plátně, 71,12 × 101,6 cm, 1947.³⁰

Kunsthistorička Linda Nochlinová podotýká, že Hopper záměrně využíval urbanizace k odcizení jedince. Aglomerace lidských obydlí se v jeho plátnech stávají místem izolace (např. díla *Automat*, 1927).³¹ Kritik umění Brian O'Doherty³² dále zdůrazňuje, že Hopper lidské bytosti na svých plátnech nesePAROVAL prvoplánově pouze od dalších lidí. Postavy na jeho obrazech jsou odcizené především samy od sebe. Zvláště čitelně na plátnech, ve kterých Hopper zvolil jako námět ženu u okna – např. *Eleven A.M.*, 1926; *Morning Sun*, 1952; *City Sunlight*, 1954; *Women in the Sun*, 1961. Kombinace nahoty a erotiČna jsou zde skloubeny s nadhledem a odstupem, ve kterém všechny ženy hledí na případné voyeurů na ulicích pod nimi. I v případě,

³⁰ *Pennsylvania Coal Town*, 1947 - Edward Hopper - WikiArt.org. In: www.wikiart.org [online] [cit. 04.04.2023]. Dostupné z: <https://www.wikiart.org/en/edward-hopper/pennsylvania-coal-town>

³¹ Nochlinová rozebírá *Automat* podrobněji – srovnává jej s o třicet let starším dílem, portrétem Manetovy sestry na obraze *La Prune* (Slivovice, asi 1877). MANET, Edouard. *Plum Brandy*, [online]. 1877. Dostupné z: <https://www.nga.gov/collection/art-object-page.53034.html>. Oba obrazy pracují s podobným námětem, avšak Hopperův je výrazně temnější. Velká tmavá plocha výlohy, světelný řetěz lamp, naznačující cestu nikam, a prázdná židle dotvářejí celkový, mírně zneklidňující výraz celé malby. Hopper ovšem do obrazu zapracovává také prvky moderního pokroku a masové výroby v USA – jejich symbolem je radiátor v levé části plátna a aranžovaná miska s ovocem, která až se až komicky ztrácí v obrovské skleněné výloze. NOCHLIN, Linda. Edward Hopper and the Imagery of Alienation. *Art Journal*. [Taylor & Francis, Ltd., College Art Association], 1981, roč. 41, č. 2. DOI: 10.2307/776462, s. 137.

³² Brian O'Doherty (1928—2022) byl irský kunsthistorik, kritik umění a edukátor, jeden z průkopníků konceptuálního umění (esej *Inside the White Cube*, 1976). Brian O'Doherty. In: *IMMA* [online] [cit. 04.04.2023]. Dostupné z: <https://imma.ie/artists/brian-odoherty/>.

že se na obraze nachází pár – jako na plátně *Room in New York* (1932) či eroticky působícím *Excursion into Philosophy* (1959) – není zachycené odcizení menší.³³

1.2.2. Eric Fischl

Eric Fischl (1948, New York) je současný americký malíř a sochař, představitel postmodernismu. Fischl se začal umělecky prosazovat v 80. letech 20. století, od té doby je považován za významného figurativního malíře.³⁴ Podobně jako Hopper, i Fischl je ve své práci fascinován americkou střední třídou a jejím vykořeněním. Odkrývá zdánlivý závoj spořádané a bezchybnosti americké společnosti.³⁵ Ztvárňuje lidské bytosti syrově a během běžných činností. Jeho práce – podobně jako plátna Edwarda Hoppera – zachycují sice děj, ale neodhalují divákovi uceleně převyprávěný příběh. Pouze jeho fragment.³⁶

V sérii obrazů s názvem *Krefeld Project* z let 2002—2003 předkládá Fischl divákovi zdánlivě realistické výjevy ze života anonymního páru. Ve skutečnosti umělec vybavil nábytkem historickou budovu galerie od architekta Miese van der Rohe v německém Krefeldu a oslovil herce, aby pro něj sehráli etudy simulující okamžiky ve vztahu dvou lidí. Fischl pořídil během tří dní přes dva tisíce fotografií, které posloužily jako podklady pro zachycení soukromého života fiktivního páru.³⁷ Následně z pořízených fotografií vytvořil koláže v softwaru Photoshop a (obdobně jako Edward Hopper) stvořil „realitu“ novou – takovou, která odpovídala jeho potřebám světla, gesta a nálady.³⁸

³³ NOCHLIN, Linda. Edward Hopper and the Imagery of Alienation. *Art Journal*. [Taylor & Francis, Ltd., College Art Association], 1981, roč. 41, č. 2. DOI: 10.2307/776462, s. 137—139.

³⁴ Biography. In: *Eric Fischl* [online] [cit. 13.04.2023]. Dostupné z: <http://www.ericfischl.com/biography>

³⁵ Fischl mluví o své fascinaci americkou střední třídou: podle něj se jedná o nejzajímavější část amerického života. Střední třída je „naplněna ambicemi... přechodová třída, která se tak těžce snaží udržet hodnoty kultury...“. HOMES, A. M. a Eric FISCHL. Eric Fischl. *BOMB*. New Art Publications, 1994, č. 50, s. 29.

³⁶ *MY GENERATION: THE JABLONKA COLLECTION* [online]. Vídeň: Albertina. Dostupné z: https://www.albertina.at/site/assets/files/12045/presskit_my_generation_en.pdf, s. 9.

³⁷ GODFREY, Tony. Eric Fischl; Jonathan Lasker. Krefeld and Düsseldorf. *The Burlington Magazine*. The Burlington Magazine Publications Ltd., 2004, roč. 146, č. 1210, s. 53.

³⁸ Eric Fischl: The Krefeld Project – Exhibitions - Skarstedt Gallery. In: [cit. 05.04.2023]. Dostupné z: <https://www.skarstedt.com/index.php/exhibitions/eric-fischl-the-krefeld-project/press-release>

Malíř pro *Krefeld Project* namaloval celkem 13 velkoformátových plátén,³⁹ na jedenácti z nich zachytil fiktivní pár společně, na dvou pak odděleně muže a ženu. Podobně jako u Hoppera, i na plátnech Erica Fischla sice pár sdílí společný prostor, mnohdy je ovšem vyobrazen jako dva samostatně existující lidé, uzavřeni ve svých vlastních myšlenkách a pocitech. Vzájemné odcizení či nemožnost navázání kontaktu je umocněna nahotou, která podtrhuje zranitelnost obou protagonistů a naznačuje, že i v naprosté intimitě se mezi oběma rozprostírá nepřekonatelná bariéra.⁴⁰

Tony Godfrey, kurátor a bývalý programový ředitel v Sotheby's Institute v Londýně⁴¹ poukazuje na to, že postavy ztvárněné herci v *Krefeld Project*, zachycené v ničem neskrývané tělesnosti, působí „jako přízraky“ obklopené luxusním uměním a nábytkem.^{42, 43}

Z plátén *Krefeld Project* lze snadno vyčíst vzájemné odloučení protagonistů. Jako příklady lze uvést díla *Bedroom, Scene #1*, *Dining Room, Scene #2* či *Bathroom, Scene #2*.⁴⁴ Na všech zmíněných obrazech je pár vyobrazen společně, avšak odděleně, ve svých vlastních myšlenkách.⁴⁵ Pro potřeby této práce jsou podstatné především výše zmiňované obrazy, neboť právě v nich je dobře čitelný moment

³⁹ 12 plátén ze série bylo vystaveno v galerii, v jejichž prostorách vznikaly podklady pro výsledné obrazy. Ibidem.

⁴⁰ Ibidem.

⁴¹ Tony Godfrey. In: *MIT Press* [online] [cit. 05.04.2023]. Dostupné z: <https://mitpress.mit.edu/author/tony-godfrey-34732/>

⁴² GODFREY, Tony. Eric Fischl; Jonathan Lasker. *Krefeld and Düsseldorf. The Burlington Magazine*. The Burlington Magazine Publications Ltd., 2004, roč. 146, č. 1210, s. 53.

⁴³ Fischl několikrát zmínil, jak výraznou hrají roli hrají v jeho umění předměty a doplňky: „Předměty reprezentují tolik věcí: stabilitu, štěstí, blahobyt. Reflektují nám nazpět naše životy. Objekty, které vybírám, jsou pro má díla podstatné.“ GLENN, Constance White a Lucinda BARNES. *Eric Fischl Scenes Before the Eye: The Evolution of Year of the Drowned Dog and Floating Islands*. University Art Museum, California State University, Long Beach, 1986., s. 11.

Fischl také v rozhovoru s americkou spisovatelkou A. M. Homesovou v časopise *BOMB* na otázku ohledně symboliky předmětů v jeho dílech uvádí: „Objekty, obklopující mé dřívější práce, byly nástroje pro rozšíření vnímání: telefon, dalekohled, Walkman, televize... Mám k těmto věcem smíšené pocity. Spoléháte na ně a přitom jsou to věci, které odcizují. Ve skutečnosti nasloucháte něčemu, co tam není. Zbavujete se kontextu. Posloucháte věci, které se nenachází tam kde vy. Televize mixuje do místnosti situace a události, které se v místnosti nedějí. Další druhy objektů, které rád vkládám do svých obrazů, jsou ty exotické, jako sochy a věci od cizích kultur.“ HOMES, A. M. a Eric FISCHL. Eric Fischl. *BOMB*. New Art Publications, 1994, č. 50, s. 26.

⁴⁴ 2002-2003 Krefeld Project. In: *Eric Fischl* [online] [cit. 06.04.2023]. Dostupné z: <http://www.ericfischl.com/krefeld-project-1>

⁴⁵ V obraze *Bedroom, Scene #1* muž pravděpodobně spí, na ostatních je pár vyobrazen vzhůru. I na zmiňovaném obraze je ovšem dobře čitelná jakási zachmuřenost ženy. Ibidem. Godfrey dokonce hovoří o „post-koitální depresi“. GODFREY, Tony. Eric Fischl; Jonathan Lasker. *Krefeld and Düsseldorf. The Burlington Magazine*. The Burlington Magazine Publications Ltd., 2004, roč. 146, č. 1210, s. 53.

jistého zastavení – uvědomění, zamyšlení a zároveň okamžiku odloučení od okolí a uzavření se do sebe sama.

Obrázek 8 FISCHL, Eric. *Krefeld Project, Bathroom, Scene #2*, olej na lněném plátně, 183 × 274 cm, 2003.⁴⁶

Obrázek 9 FISCHL, Eric. *Krefeld Project, Bedroom, Scene #1*, olej na lněném plátně, 201 × 267 cm, 2002.⁴⁷

⁴⁶ 2002-2003 Krefeld Project. In: *Eric Fischl* [online] [cit. 06.04.2023]. Dostupné z: <http://www.ericfischl.com/krefeld-project-1>

⁴⁷ Ibidem.

Kromě projektu *Krefeld* je moment zastavení či odcizení rozpoznatelný i v dalších dílech Erica Fischla. Jedná se například o sérii obrazů s názvem *Art Fair* z let 2013 až 2016. Fischl pořídil množství fotografií během prohlídek galerií s VIP hosty – galeristy, obchodníky s uměním atd.⁴⁸ Malíř, podobně jako v *Krefeld Project* seskládal fotografie dohromady a vytvořil scénérie plné lidí v luxusním oblečení (především dominují černé obleky, které záměrně kontrastují s pestrobarevným uměním v pozadí) korzujících prostory galerie. Jejich interakce s uměním je ovšem minimální, stejně jako interakce mezi nimi samotnými.⁴⁹

Obrázek 10 FISCHL, Eric. *Art Fair: Booth #4 The Price*, olej na lněném plátně, 208 × 284 cm, 2013.⁵⁰

Jako příklad okamžiku zastavení a vytržení v novějších dílech Erica Fischla je možné uvést obraz ze série *Late America* (2016—2017) s názvem *Daddy's Gone, Girl*. Fischl začal malovat zmíněnou sérii obrazů po vítězství Donalda Trumpa ve volbách

⁴⁸ Fischl používá jako podklady fotografický materiál již od 80. let, kdy navštívil francouzské Saint-Tropez. HOMES, A. M. a Eric FISCHL. Eric Fischl. *BOMB*. New Art Publications, 1994, č. 50, s. 28. K *Art Fair* posloužily fotografie z několika galerií: Art Basel Miami Beach, Southampton Art Fair a galerií v New Yorku. *Eric Fischl | Art Fair paintings* [online]. Londýn: Victoria Mario. Dostupné z: https://www.victoria-miro.com/usr/documents/exhibitions/press_release_url/466/ericfischlpressreleasefinal.pdf

⁴⁹ RILEY, Charles A. II. *ART REVIEW: Eric Fischl Takes Aim at Art Fair Culture in New Paintings* [online]. Dostupné z: <https://hamptonsarthub.com/2016/06/02/reviews-art-review-eric-fischl-takes-aim-at-art-fair-culture-in-new-paintings/?print=pdf>, s. 1—2.

⁵⁰ 2013-2016 Art Fair. In: *Eric Fischl* [online] [cit. 06.04.2023]. Dostupné z: <http://www.ericfischl.com/art-fair-1>

na prezidenta USA. Obraz samotný je pak úzce propojen se starším dílem s podobným námětem – *Daddy's Girl* – z roku 1984.⁵¹

Obraz z 80. let, inspirovaný oidipovským tématem⁵², tvoří společně s další malbou ze série *Late America* nazvanou *Daddy's Girl Age 11* a plátnem *Daddy's Gone, Girl* možný příběh tabuizovaného vztahu, života a jeho konce. Žena plovoucí na lehátku v azurově modrém bazénu na obraze *Daddy's Gone, Girl*, možná truchlí nad smrtí svého otce. Její dlouhé černé šaty jsou zplihlé bazénovou vodou. Obklopená luxusem a prázdnotou umocněnou sněhově bílými lehátko v pozadí, hledí protagonistka směrem k divákovi, nepřítomná v prostoru i čase.

Obrázek 11 FISCHL, Eric. *Daddy's Gone, Girl*, Olej na lněném plátně, 198,12 × 271,78 cm, 2016.⁵³

⁵¹ 1979-1993 Early Outdoor. In: *Eric Fischl* [online] [cit. 06.04.2023]. Dostupné z: <http://www.ericfischl.com/outdoor>

⁵² Oidipovský komplex vychází z freudovského pojetí psychoanalýzy. Tužby, obavy a zákazy se v něm promítají do sexuální přitažlivosti k rodiči opačného pohlaví a vražedné nenávisti k rodiči druhému. Je nejsilnější v útlém věku (3.—4. rok) ale rezonuje v pubertě, kdy je sexuální přitažlivost obvykle přenesena na někoho mimo rodinu (případně tento poslouží pouze jako přestrojený rodič). Freud uvádí, že komplex u chlapců končí hrozbou kastrace (doslovné či metaforické) od otce, u dívek ale jeho zakončení takto jasné není. FOSTER, Hal a kol. *Umění po roce 1900*. Praha: SLOVART, 2015, s. 791.

⁵³ 2016-2017 Late America. In: *Eric Fischl* [online] [cit. 13.04.2023]. Dostupné z: <http://www.ericfischl.com/lateamerica>

Umělec zvolil zahradní bazén jako kulisu pro všechna díla z této série. Podle Fischla se jedná o metaforu nepřírozené kontroly a sanitace tak mocného živlu, jako je oceán.⁵⁴

1.2.3. Alex Katz

Alex Katz (1927) je americký figurativní malíř a absolvent The Cooper Union Art School na Manhattanu. Po absolvování získal stipendium pro letní pobyt na Skowhegan School of Painting and Sculpture v Maine, USA. Na scénu umění vstoupil na konci 50. let, kdy ve Spojených státech končila éra abstraktivního expresionismu. Katz experimentoval s papírovými kolážemi a postupně si vytvořil vlastní styl spojující velké, robustní figury s plochým pozadím. Dalším krokem byl vznik tzv. „cutouts“ – postav vyřezaných z pláten, později z hliníkových desek.⁵⁵ V 60. letech se Katz začal věnovat velkoformátovým malbám, které reflektovaly jeho zaujetí billboardy a reklamami.⁵⁶

Postavy v jeho dílech jsou zdánlivě ploché a zastřené jakousi komiksovou maskou. Jak poukazuje literární kritička a profesorka anglického jazyka na Harvard University Stephanie Burt, Katzovi protagonisté připomínají filmové hvězdy amerického Hollywoodu – jejich dokonalé obličejové tváře jsou divákovi známé, ale povaha a charakter jejich nositelů zůstávají skryty. Lidé se na Katzových plátnech vyskytují nejen samostatně – v nadživotní velikosti, kompozicí připomínající reklamu či filmové záběry – ale také ve skupinách, či vícenásobně zmnoženi. I tak zůstávají sami.⁵⁷

Zajímavým příkladem osamění v dílech Alexe Katze jsou dva obrazy s podobnou kompozicí. Jedná se o plátna *The Black Dress* (1960)⁵⁸ a o téměř čtvrt století mladší

⁵⁴ GOTTHARDT, Alexxa. In Eric Fischl's Paintings of Trump's America, Daddy's in Trouble. In: *Artsy* [online]. 28. 4. 2017 [cit. 06.04.2023]. Dostupné z: <https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-eric-fischls-paintings-trumps-america-daddys-trouble>

⁵⁵ PROCTOR, Jacob, ed. *Alex Katz: Painting the Now*. Munich: Hirmer Verlag GmbH, 2018, s. 8–9.

⁵⁶ Alex Katz - Biography - Narrative Bio. In: [cit. 06.04.2023]. Dostupné z: https://alexkatz.com/biography/narrative_bio

⁵⁷ BURT, Stephen. Alex Katz: pictures of pleasure. *The Guardian* [online]. 2012 [cit. 06.04.2023]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/artanddesign/2012/may/04/alex-katz-pictures-of-pleasure>

⁵⁸ PROCTOR, Jacob, ed. *Alex Katz: Painting the Now*. Munich: Hirmer Verlag GmbH, 2018, s. 46–47.

*Eleuthera*⁵⁹ (1984). Na prvním zmiňovaném plátně je vyobrazena autorova manželka Ada v šesti různých pózách – pěti stojících a jedné sedící. Je oděna v černých formálních šatech bez rukávů, doplněných o špičaté společenské boty. Na bledé tváři vynikají sytě rudé rty a tmavé oči. Dle profesorky Burtové lze *The Black Dress* dešifrovat jako originální vyobrazení frustrace – Katz do pravé části obrazu umístil polovinu svého dalšího portrétu, podobiznu Jamese Schuylera⁶⁰ – žádné vyobrazení Ady mu ovšem nevěnuje pozornost.⁶¹

Obrázek 12 KATZ, Alex. *The Black Dress*, olej na lněném plátně, 181,9 × 212,7 cm, 1960.⁶²

⁵⁹ Eleuthera je skupina ostrovů v souostroví Bahamy. Eleuthera & Harbour Island - Best Pink Sand Beaches in The Bahamas. In: [cit. 07.04.2023]. Dostupné z: <https://www.bahamas.com/islands/eleuthera-harbour-island>

⁶⁰ James Schuyler (1927–1991) byl americký básník a současník Alexe Katze. Byl také kurátorem Museum of Modern Art a výtvarný kritik, přítel významných amerických umělců, např. manželů de Kooningových, Fairfielda Portera či Jane Freilicher. Schuyler za své dílo obdržel řadu cen, mj. American Academy award. Academy of American Poets. About James Schuyler | Academy of American Poets. In: [cit. 07.04.2023]. Dostupné z: <https://poets.org/poet/james-schuyler>

⁶¹ BURT, Stephen. Alex Katz: pictures of pleasure. *The Guardian* [online]. 2012 [cit. 06.04.2023]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/artanddesign/2012/may/04/alex-katz-pictures-of-pleasure>

⁶² Description of *The Black Dress*, 1960. In: *The Guggenheim Museums and Foundation* [online] [cit. 07.04.2023]. Dostupné z: <https://www.guggenheim.org/audio/track/description-of-the-black-dress-1960>

Druhý zmiňovaný obraz – *Eleuthera* – je příkladem „billboardového“ přístupu Alexe Katze. Rozměrné dílo (čtyři na sebe navazující plátna o celkové velikosti 305 × 670.5 cm) zobrazuje osm plavkyň v koupacích čepicích a pestrobarevných plavkách (není zcela zřejmé, jestli se jedná o dvě ženy vyobrazené vícekrát, jako v případě *The Black Dress*, či nikoliv). Výjev, který by mohl evokovat fotografie z magazínů Play Boy, je ovšem významově „posunut“ formou, kterou Katz zvolil. Předimenzovaná lesknoucí se těla žen, ve zvláště uměle působících pózách, připomínají neživé figuríny či gigantické nástěnné dílo z nádražního vestibulu v duchu socialistického realismu. Plochost, rozměr, strnulost a křečovitě výrazy podporují celkový „strojený“ výsledek.⁶³

Obrázek 13 KATZ, Alex. *Eleuthera*, olej na plátně, celková velikost, 305 × 670,5 cm, 1984.⁶⁴

Jako poslední příklad z mnoha děl Alexe Katze lze uvést malbu *Impala* z roku 1968.⁶⁵ Jedná se o jeden z osmdesáti portrétů umělcovy manželky Ady. Plátno, namalované v omezené barevné paletě s dominujícími červeněmi, okry a tlumenými zeleněmi, zachycuje Adu sedící na místě spolujezdce.⁶⁶ Obraz vznikl na základě umělcova

⁶³ TILLYARD, Virginia. Alex Katz at the Whitney. New York. *The Burlington Magazine*. The Burlington Magazine Publications Ltd., 1986, roč. 128, č. 1000, s. 536.

⁶⁴ alex_katz_eleuthera_tsi_limited_0.width-1440.jpg (1440×643). In: [cit. 07.04.2023]. Dostupné z: https://media.tate.org.uk/aztate-prd-ew-dg-wgtail-st1-ctr-data/images/alex_katz_eleuthera_tsi_limited_0.width-1440.jpg

⁶⁵ Velkoformátový portrét vytvořil Katz na základě 5 olejových skic. Pro tuto malbu vznikly tři studie Ady a dvě skici krajiny. Katz poté namaloval výsledný obraz najednou, během jednoho dne, technikou alla prima. HINSON, Tom E. Alex Katz's *Impala*. *The Bulletin of the Cleveland Museum of Art*. Cleveland Museum of Art, 1986, roč. 73, č. 8., s. 322.

⁶⁶ Vyobrazení cestujících automobilem se stalo pro USA jedním z charakteristických námětů (např. průkopnické fotografie Roberta Franka). Sám Katz použil motiv automobilu v několika obrazech. Přímou inspirací pro *Impalu* pak byl obraz Rembrandta van Rijna *Jeździec Polski* (Polský jezdec, 1655). HINSON, Tom E. Alex Katz's *Impala*. *The Bulletin of the Cleveland Museum of Art*. Cleveland Museum of Art, 1986, roč. 73, č. 8., s. 322.

pobytu v Ogdenu v Utahu, kde autor ve volném čase mezi rozpravami se studenty podnikal výlety do pohoří Wasatch Mountains. Katz použil jednoduchou, ale efektní kompozici: klidná Ada je skryta ve stínu automobilu, který rámuje celou scénérii. V pozadí pak kontrastuje divoká americká příroda s dynamickými, stíny vrhajícími mraky. Světlo, které je – stejně jako u Fischla⁶⁷ – pro Katze nejdůležitější součástí malby, zde nevytváří žádné razantní přechody.⁶⁸ *Impala* v sobě kloubí emoce – osamění, dobrodružství, odcizení a nezávislost – a zrcadlí americkou společnost 20. století.⁶⁹

Obrázek 14 KATZ, Alex. *Impala*, olej na plátně, 182,9 × 276,9 cm, 1968.⁷⁰

Obrázek 15 FRANK, Robert. *U.S. 91, Leaving Blackfoot, Idaho*, želatinový stříbrotisk ze série *The Americans*, 22,5 × 33,9 cm, 1956.⁷¹

⁶⁷ HOMES, A. M. a Eric FISCHL. Eric Fischl. *BOMB*. New Art Publications, 1994, č. 50, s. 28.

⁶⁸ HINSON, Tom E. Alex Katz's *Impala*. *The Bulletin of the Cleveland Museum of Art*. Cleveland Museum of Art, 1986, roč. 73, č. 8., s. 320—321.

⁶⁹ Ibidem.

⁷⁰ *Impala*. In: *Cleveland Museum of Art* [online]. 30. 10. 2018 [cit. 07.04.2023]. Dostupné z: <https://www.clevelandart.org/art/1983.68>

⁷¹ FRANK, Robert. *U.S. 91, Leaving Blackfoot, Idaho* [online]. 1956 [cit. 07.04.2023]. Dostupné z: <https://www.artic.edu/artworks/87174/u-s-91-leaving-blackfoot-idaho>

1.2.4. David Hockney

David Hockney (1937) je britský malíř, scénograf, fotograf a teoretik umění. Od 60. let proslul jako jeden z nejvýraznějších britských umělců.^{72, 73}

Z Velké Británie, kde malíř získal výtvarné vzdělání, se David Hockney přestěhoval do americké Kalifornie. Změna prostředí na Hockneyho zapůsobila – prosluněné široké bulváry metropole Los Angeles kontrastovaly s Británií náladou, velikostí a také tolerantnějším prostředím pro homosexuály.⁷⁴

Ve vyprahlé poušti západního pobřeží se umělec zaměřil na fenomén vody. Začal malovat mladé muže, většinou na základě fotografií z magazínů, během koupelí a především sprch.⁷⁵

Obrázek 16 HOCKNEY, David. *Beverly Hills Housewife*, diptych, akryl na plátně, 183 × 366 cm, 1966.⁷⁶

⁷² TATE. David Hockney born 1937. In: Tate [online] [cit. 07.04.2023]. Dostupné z: <https://www.tate.org.uk/art/artists/david-hockney-1293>

⁷³ FOSTER, Hal a kol. *Umění po roce 1900*. Praha: SLOVART, 2015, s. 424.

⁷⁴ Splash! In: *Hockney | Kunstmuseum Luzern* [online] [cit. 07.04.2023]. Dostupné z: <https://www.hockney2022.ch/en/hockney/splash/>

⁷⁵ Hockney byl fascinován sprchami: „Američané se sprchují neustále... [...] Domy v Beverly Hills se zdají plné sprch všech tvarů a velikostí... u všech se mi zdálo, že obsahují prvky luxusu... jak neanglické!“ NIKOS STANGOS (ED.). *David Hockney by David Hockney*. Londýn: Thames & Hudson, 1976, s. 99.

Jedním z příkladů je obraz *Man in Shower in Beverly Hills* z roku 1964. Obraz svou náladou lehce kontrastuje s malbou, kterou Hockney vytvořil ještě před stěhováním do Los Angeles – plátnem *Domestic Scene, Los Angeles* z roku 1963.

The David Hockney Foundation: *Man in Shower in Beverly Hills*. In: [cit. 07.04.2023]. Dostupné z: <https://www.thedavidhockneyfoundation.org/artwork/default>; The David Hockney Foundation: *Domestic Scene, Los Angeles*. In: [cit. 07.04.2023]. Dostupné

z: <https://www.thedavidhockneyfoundation.org/artwork/default>

⁷⁶ 1960s : Paintings : Works | David Hockney. In: [cit. 07.04.2023]. Dostupné z: <https://www.hockney.com/index.php/works/paintings/60s>

Pro potřeby této práce jsou zajímavé obrazy z 60. a 70. let, na kterých umělec zachytil obyvatele bohémské metropole. Jedním z nich je obraz s názvem *Beverly Hills Housewife* z let 1966—1967. Hockney na něm portrétoval sběratelku umění a mecenášku avantgardních hudebníků Betty Freeman. Na diptychu (celková velikost 183 × 366 cm) v prostředí luxusní modernistické vily strnule pózuje její hrdá majitelka. Hockney ve zmiňované sérii obrazů ztvárnil obyvatele vil Los Angeles záměrně idealizovaně – většina města byla v této době nebezpečná, zmítaná nepokoji a násilím.⁷⁷ Mladý Angličan ovšem na svých plátnech město zpodobnil jako „tropický ráj“.⁷⁸

⁷⁷ Rok před vznikem Hockneyho obrazu se kalifornskou metropolí prohnaly tzv. Watts Riots. Nepokoje, které odstartovala potyčka při silniční kontrole Afroameričana Marquette Frye ve čtvrti Watts, si vyžádaly 34 mrtvých a přes tisícovku zraněných. Situaci muselo nakonec uklidnit 14 000 příslušníků Národní gardy. Tento příklad krásně kontrastuje s idylou klidu a amerického ráje na obrazech Davida Hockneyho. © STANFORD UNIVERSITY. Watts Rebellion (Los Angeles). In: *The Martin Luther King, Jr., Research and Education Institute* [online]. 12. 6. 2017 [cit. 07.04.2023]. Dostupné z: <https://kinginstitute.stanford.edu/encyclopedia/watts-rebellion-los-angeles>

⁷⁸ 1960s : Paintings : Works | David Hockney. In: [cit. 07.04.2023]. Dostupné z: <https://www.hockney.com/index.php/works/paintings/60s>

2) Didaktická část

V didaktické části své diplomové práce jsem se rozhodl věnovat výuce plošné tvorby, konkrétně malby. Výuka probíhala během plnění předmětu *Souvislé pedagogické praxe 2* v zimním semestru akademického roku 2022/2023 na Gymnáziu Zlín – Lesní čtvrť.

2.1. Podmínky výuky výtvarné výchovy na Gymnáziu Zlín – Lesní čtvrť.

Gymnázium Zlín – Lesní čtvrť je všeobecné víceleté gymnázium. S výtvarnou výchovou se zde žáci setkávají na nižším gymnáziu povinně,⁷⁹ na vyšším a čtyřletém gymnáziu je pak vyučovací předmět výtvarná výchova koncipován jako volitelný – žáci si mohou vybrat mezi výchovou výtvarnou a hudební. Z výtvarné výchovy je na gymnáziu možné skládat závěrečnou maturitní zkoušku.⁸⁰

Žáci 3. a 4. ročníků, septim a oktáv si mohou na gymnáziu volit odborné semináře, které mají za cíl pomoci jim s přípravou na maturitní zkoušky a vybavit znalostmi k dalšímu studiu na vysoké škole. Z výtvarných předmětů se jedná o teoretický seminář *DU4 Dějiny umění* a prakticky koncipovaný seminář *VV3 Výtvarná tvorba*,⁸¹ v jehož hodinách byla realizována didaktická část této magisterské diplomové práce. Výuka výtvarných předmětů probíhá na gymnáziu ve třech odborných učebnách vybavených promítací technikou a výtvarnými pomůckami. K dispozici je též sklad materiálu, keramická pec a grafický lis.⁸² Cílem volitelného semináře *VV3 Výtvarná tvorba* je především připravit žáky pro další výtvarné vzdělávání. Součástí náplně

⁷⁹ Časová týdenní dotace u žáků nižšího gymnázia je následující: prima a sekunda po dvou vyučovacích jednotkách týdně, tercie a kvarta pak po jedné vyučovací jednotce za týden, přičemž každá vyučovací jednotka je koncipována na 45 minut. HRABÍKOVÁ, Jana a Pavel SIMKOVIČ. *ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM Osmileté všeobecné studium – nižší stupeň*. Gymnázium Zlín – Lesní čtvrť, 2016, s. 202.

⁸⁰ Na vyšším osmiletém gymnáziu a na čtyřletém gymnáziu probíhá výuka vyučovacím předmětu *Výtvarná výchova* ve dvou ročnících – 1. a 2. (kvinta, sexta) s časovou dotací 2 vyučovacích jednotky týdně. HRABÍKOVÁ, Jana a Pavel SIMKOVIČ. *ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM Čtyřleté všeobecné studium*. Gymnázium Zlín – Lesní čtvrť, 2016, s. 256.

⁸¹ Ibidem, s. 286, 292.

⁸² Výtvarná výchova. In: *Gymnázium Zlín - Lesní čtvrť* [online] [cit. 15.04.2023]. Dostupné z: <https://www.gymzl.cz/24880-vytvarna-vychova>

předmětu je realizace vlastního výtvarného díla, opakování základních výtvarných technik a seznámení se se současnými uměleckými trendy.⁸³

2.2. Obecné informace o uskutečněných vyučovacích jednotkách

Realizace didaktické části této práce se odehrávala v již zmiňovaném volitelném semináři. Výuka tohoto semináře probíhala ve dvakrát týdně, v blocích dvou vyučovacích jednotek (2 × 45 minut). Celkem došlo k realizaci 3 dvouhodinových seminářů. Vyučovací jednotky byly koncipovány jako metodická řada s cílem vytvořit vlastní umělecké dílo.⁸⁴

Obecný trojdimenzionální výukový cíl těchto hodin byl definován následovně:

Žák dokáže vytvořit koncept samostatného zpracování tématu Happy Birthday!, žák dokáže vnímat vlastní výtvarný proces, jeho specifika, i proces tvorby svých spolužáků, žák dokáže navrhnout a vytvořit vlastní malbu na základě porozumění tématu, námětu a motivu.

Jako zvolené výukové metody byly vybrány (dle Maňaka a Švece, 2003): Metody klasické slovní (konkrétně *vysvětlování, rozhovor*),⁸⁵ dále metody názorně-demonstrační (nevyhnutelně *práce s obrazem a instruktáž*).⁸⁶ Celková koncepce hodin podle vyučovacího modelu E. U. R.⁸⁷ umožnila také užití komplexních výukových metod (tj. *metoda kritického myšlení*, dále se jednalo o *individuální a individualizovanou výuku a samostatnou práci žáků*).⁸⁸ Jako organizační formy výuky byly zvoleny *hromadná výuka a samostatná práce žáků*. Žáci byli hodnoceni během své tvorby především formou rozhovoru a průběžně poskytované zpětné vazby. Průběžné hodnocení bylo spíše neformálního rázu,⁸⁹ závěrečné hodnocení celku provedl cvičný učitel. Důraz byl též kladen na podporu sebehodnocení žáků.⁹⁰

⁸³ HRABÍKOVÁ, Jana a Pavel SIMKOVIČ. *ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM Čtyřleté všeobecné studium*. Gymnázium Zlín – Lesní čtvrť, 2016, s. 286.

⁸⁴ KOLEKTIV AUTORŮ. *Téma – akce – výpověď: Projektová metoda ve výtvarné výchově*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015, s. 57.

⁸⁵ MAŇÁK, Josef a Vlastimil ŠVEC. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003, s. 57–59; 69–75.

⁸⁶ Ibidem, s. 82–90.

⁸⁷ Tj. evokace, uvědomění a reflexe, stěžejní část výukové metody kritického myšlení. Součástí tohoto modelu je též kladení otázek, jejichž aplikace v hodinách se u maturantů velmi dobře osvědčila. Ibidem, s. 160–161.

⁸⁸ MAŇÁK, Josef a Vlastimil ŠVEC. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003, s. 152–163.

⁸⁹ OBST, Otto. *Obecná didaktika*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2017, s. 87.

⁹⁰ Sebehodnocení je považováno za nejvyšší a neúčinnější formu hodnocení. VALIŠOVÁ, Alena. *Pedagogika pro učitele - 2., rozšířené a aktualizované vydání*. Grada Publishing a.s., 2011, s. 253.

Vyučovacího procesu se během realizovaných hodin zúčastnilo celkem 11 žáků a žáků ze všech absolventských tříd gymnázia. Žáci během hodin pracovali zodpovědně a s dostatečným nasazením. Během hodin nebylo třeba řešit jakékoliv kázeňské přestupky. Celkově dobré klima přispívalo ke kvalitě realizovaných seminářů.⁹¹

2.3. 1. a 2. vyučovací jednotka

Během první dvouhodinové výuky byli žáci seznámeni jednak s obecným cílem metodické řady a jednak s problematikou *tématu, námětu a motivu* ve výtvarném umění.⁹² Na dílech vybraných autorů⁹³ si vyzkoušeli popsat a rozklíčovat, jaké motivy umělci použili, co bylo námětem díla a jaké téma dílo uchycuje. Součástí kognitivní roviny 1. semináře byla též práce s pojmem *postmodernismus a juxtapozice*. Následně žáci pracovali metodou myšlenkové mapy, ve které bylo jejich úkolem zamyslet se nad tématem *Happy Birthday!* a vytvořit návrh vlastního uchopení tohoto tématu. Po průběžných konzultacích žáci své vize prezentovali a společně diskutovali nad jednotlivými návrhy.

V rámci domácí přípravy dostali žáci za úkol vytvoření návrhů a podkladů pro svou budoucí tvorbu.

2.4. 3.—6. vyučovací jednotka

Žákům byla jako technika tvorby doporučena malba školní temperou na pevný podklad. Jako podložky pro malbu posloužily nařezané překližky opatřené vrstvou akrylového šepsu.⁹⁴

⁹¹ Učební klima je jedním z klíčových faktorů ovlivňujících kvalitu vzdělávání nejen ve výtvarné výchově. POSPÍŠIL, Aleš, Karel ŘEPA a Petra ŠOBÁŇOVÁ, eds. *Kvalita ve výtvarné výchově*. Olomouc: Česká sekce INSEA, 2019, s. 16.

Klima v kolektivu třídy bylo velmi dobré, žáci byli evidentně schopni přistupovat ke svým spolužákům a k jejich tvorbě s respektem.

⁹² ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Metodický materiál k pedagogické praxi ve výtvarné výchově*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015, s. 62—67.

⁹³ Především se jednalo o díla E. Hoppera, E. Fischla, dále malířů Gerharda Richtera, Johna Singera Sargenta, Caspara Friedricha Davida a Marka Tennanta.

⁹⁴ Překližky jsou vhodným malířským podkladem. Vyrábějí se nejčastěji z topolu a břízy, ty nejkvalitnější jsou označovány jako W. B. P. a jsou pojené kliehem na bázi fenolové pryskyřice. Překližky vynikají svou stabilitou, rovnou plochou a odolností vůči štěpení. V ideálním případě by měly být pro malbu ošetřeny kliehem či šepsem z obou stran (včetně zatření hran), aby se

Obrázek 17 Příprava podložek pro malbu

Obrázek 18 Žáci při tvorbě.

Žáci byli poučeni o základních malířských postupech – malba od větších celků k detailům, od lazurních vrstev ke krycím, principu užití kontrastu atd. Apel byl kladen na užití štětců větší velikosti, především v počátečních fázích malby. Pokud žáci vyžadovali podkresbu, byla tato následně zafixována fixativem ve spreji. K malbě byly využity stolní malířské stojany.

prodloužila trvanlivost materiálu. SMITH, Ray. *Encyklopedie výtvarných technik a materiálů*. SLOVART, 2013, s. 45.

Překližky použité jako podklady pro žáky byly nařezány z vyřazených kulis Městského divadla ve Zlíně.

2.5. Tvorba žáků

Celkem vzniklo jedenáct maleb. Bohužel, kvůli absenci žáků zůstaly některé z maleb nedokončené.

Obrázek 19 Malba žákyně na téma *Happy Birthday!*, tempera na překližce, cca 50 × 35 cm, 2022.

V dílech žákyň a žáků se často objevovala juxtapozice prostředí – narozeninového veselí a sklíčenosti protagonisty (např. malba žákyně na obrázku 19). Žáci pracovali opakovaně s tematikou osamění, dále s tematikou smrti a smrtelnosti: popisně vyobrazeno v díle žákyně na obr. 20, kde dotyčná namalovala náhrobní kámen s balonkem.⁹⁵ Zajímavější a méně popisné zobrazení osamělosti a možné tragédie vytvořila jiná žákyně (obr. 21). Autorka tohoto díla pracovala velice pečlivě (např. lazurní stíny na bílém ubruse či svíčkách). Nafukovací balonky v levém horním rohu obrazu bohužel zůstaly nedokončeny. V průběhu práce této žačky jsme diskutovali např. barokní fenomén *memento mori*.⁹⁶

⁹⁵ Žáci během konzultací opakovaně uváděli, že je napadlo pracovat s kontrastem „oslavy biologického stárnutí“, kdy se dotyčný přibližuje ke smrti.

⁹⁶ Zhaslá svíce byla v historii občas chápána jako symbol smrti. Např. BAADJ, Nadia Sera. Hendrick Andriessen's „Portrait“ of King Charles I. *The Burlington Magazine*. Burlington Magazine Publications Ltd., 2009, roč. 151, č. 1270, s. 23.

Obrázek 20 (vlevo) a 21 (vpravo) Tvorba žákyň na téma *Happy Birthday!*, tempera na překližce, cca 50 × 35 cm, 2022.

Obrázek 22 Příklad jedné z nedokončených maleb. Žák zručně pracoval s modelací postav světlem. Tempera na překližce, cca 35 × 50 cm, 2022.

Obrázek 23 Tvorba žákyně na téma *Happy Birthday*, tempera na překližce, cca 35 × 50 cm, 2022. Žákyně se rozhodla pracovat tématikou nadužívání alkoholu a ztráty vzpomínek. Náznak jakési zneklidňující osiřelosti je v díle umocněn absencí obličeje a velkou prázdnou pohovkou.

Obrázek 24 Tvorba žáka na téma *Happy Birthday!*, tempera na překližce, cca 35 × 50 cm, 2022. Žák se rozhodl zpracovat téma narozeninové oslavy se zaměřením na hudební nástroje, jako „němé“ svědky lidské interakce. V popředí leží na zemi kytara. Žák pracoval na základě vlastních digitálních skic vytvořených na iPadu, které si do hodin donesl.

2.6. Reflexe didaktické části

Celková zpětná vazba ze strany žáků i školícího pedagoga byla pozitivní. Jako hlavní problém při realizaci didaktické práce se ukázalo časové rozvržení hodin. Žáci strávili malbou 4 vyučovací jednotky, avšak většina nestihla své práce dokončit. Reflexi, která měla dle původního plánu probíhat centrálně se všemi žáky nad hotovými díly, nebylo možné realizovat v zamýšlené podobě. I přes nedostatky v časovém harmonogramu prokázali žáci skvělé schopnosti při analýze uměleckých děl (rozbor tématu, námětu a motivu) a úspěšně aplikovali nabyté vědomosti při vlastní tvorbě.

3) Praktická část

3.1. Zdrojový fotografický materiál

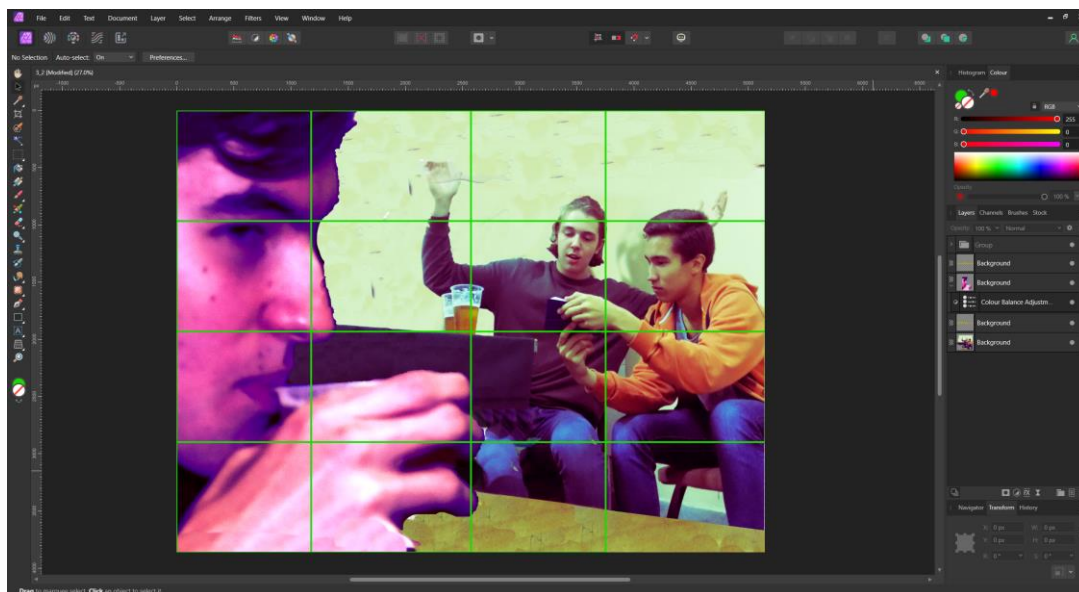
Série pěti obrazů, která tvoří praktickou část této magisterské diplomové práce, vznikla na základě koláží, vytvořených ze zdrojového fotografického materiálu. Fotografie z narozeninové oslavy jsem pořídil na digitální fotoaparát v říjnu roku 2016 a objevil náhodně, uložené na zapomenuté SD kartě, o řadu let později. Celkem jsem pracoval se 75 fotografiemi, které se na úložišti nacházely a posloužily jako základ ke kolážím. Většina snímků byla po technické stránce na velmi nízké úrovni – má tehdejší neznalost kompozičního trojúhelníku v kombinaci s poloautomatickým nastavením fotoaparátu zapříčinila špatné zaostření, podexponování, chybné užití vestavěného blesku či rozmazání snímku vlivem příliš dlouhé expoziční doby. Vše doplnila absence jakékoliv kompozice. Fotografie ovšem právě ve své nedokonalosti zaznamenávaly náladu a okamžiky veselé pijatiky. S odstupem více než pěti let se naskytla možnost odlišného náhledu na obsah snímků.

Obrázek 25 Příklad jednoho z pořízených snímků. Digitální fotografie, 2016.

3.2. Koláže

Na základě konzultací byla jako nejlepší postup práce zvolena tvorba koláží. Kombinace zdrojového fotografického materiálu umožnila vznik nových vztahů. Za podklady bylo vybráno celkem deset fotografií, vždy dvě tvořící jednu koláž. U všech fotografií byla upravena barevnost a došlo k redukci pozadí a prostoru. Seskládáním více zdrojového materiálu došlo k narušení perspektivy a vytvoření nové „reality“.

Obrázek 26 Uživatelské rozhraní programu Affinity Photo 2 a ukázka tvorby koláže k malbě *Happy Birthday! V*.

Na základě výsledných koláží byl zvolen formát obrazů přibližně 2 : 3. Čtyři malby vznikly na horizontálně orientované formáty o velikosti 135 × 200 cm, poslední obraz *Happy Birthday! III* pak na menší, vertikálně orientované plátno s rozměrem 160 × 110 cm.

Obrázek 27 Příklad tvorby koláže pro obraz *Happy Birthday! II.*

3.3. Technologický postup

Jako technika byla zvolena malba akrylovými barvami na plátno ze směsi lnu a bavlny.⁹⁷

3.3.1. Podklad

Režné malířské plátno o gramáži 280g/m² z 50% směsi bavlny a 50% směsi lnu bylo napnuto na napínací blindrámy s profilem 20 × 45 mm. U všech pěti obrazů došlo k vyztužení formátu středovým křížem pro minimalizaci kroucení napínacích lišt. Plátno bylo napínáno s pomocí napínacích kleští a sponkovací pistole, za použití obvyklého postupu směrem od středu lišty k rohům rámu.⁹⁸

Po vypnutí plátna byl povrch textilie opatřen vrstvou šepsu. U některých obrazů došlo k aplikaci průmyslově vyráběného akrylového šepsu značky Koh-I-Noor,⁹⁹ u části pak ručně míchané směsi. Tato se skládala z plavené křídý, práškového pigmentu zinkové běloby a polyvinylacetátové¹⁰⁰ disperze Duvilax BD-20.¹⁰¹ Podkladová směs na této bázi byla zvolena ve snaze předejít biodegradaci klišových podkladů.¹⁰²

⁹⁷ Plátno použité pro tuto diplomovou magisterskou práci je směsí lnu a bavlny ve stejném poměru, která je dostupnější než čistý len. Bavlna je považována ze méně prestižní malířský podklad, byť bavlněné plátno o dostatečné gramáži poskytuje srovnatelně kvalitní vlastnosti jako len. Lněné malířské plátno by mělo být vyrobené za pomoci mokrého předení (během předení dochází k máčení vláken ve vodě o teplotě 60–70 °C) a s útkem i osnovou ze stejné příze, aby se předešlo nežádoucímu pnutí. SMITH, Ray. *Encyklopedie výtvarných technik a materiálů*. SLOVART, 2013, s. 52–54.

Jiný názor zastává starší literatura. Např. Ludvík Losos ve své knize *Techniky malby* tvrdí, že směšové tkaniny jsou kvůli své rozdílné srážlivosti krajně nevhodné. LOSOS, Ludvík. *Techniky malby*. Aventinum, 1994, s. 87.

⁹⁸ Ibidem

⁹⁹ Konkrétně se jedná o obrazy *Happy Birthday! I*, *Happy Birthday! II* a *Happy Birthday! III*.

¹⁰⁰ Polyvinylacetát je jedním z druhů termoplastických pryskyřic, které se mj. používají i jako základ akrylových barev. Jedná se o nosné médium u levnějšího druhů označovaných jako PVA barvy. Ve srovnání s kvalitnějšími akrylovými pryskyřicemi je méně trvanlivý. V malbě se PVA užívá jako adhesivum míchané s práškovými pigmenty. SMITH, Ray. *Encyklopedie výtvarných technik a materiálů*. SLOVART, 2013, s. 35.

¹⁰¹ Ve stavebnictví se používá jako přísada pro úpravu vlastností cementů, stavebních směsí, malt a omítek, působí jako pojivo a sjednocuje povrch materiálů. v textilním průmyslu je disperze využívána jako tužidlo a základ směsi na rubovou úpravu koberců. Důležité je především její využití při míchání interiérových barev, kdy působí jako dispersní pojivo a chrání pigment proti otěru. DUVILAX BD -20 přísada do malt a betonů, penetrace 1 kg. In: *HORNBACH* [online] [cit. 14.04.2023]. Dostupné z: <https://www.hornbach.cz/p/duvilax-bd-20-prisada-do-malt-a-betonu-penetrace-1-kg/4225784/>

¹⁰² Kromě tradičního gessa s klišovým základem a plavené křídý se dají jako „šepsy“ použít právě domácí malířské barvy založené na vinylových pryskyřicích, které s příměsí práškového pigmentu vytváří velmi savý povrch. Avšak starší receptury barev pro domácnost často obsahovaly jako přísadu kalafunu, která mohla zapříčinit postupnou změnu barevnosti lazurně aplikované barvy. SMITH, Ray. *Encyklopedie výtvarných technik a materiálů*. SLOVART, 2013, s. 61.

Obrázek 28 Výroba směsi z plavené křídý, pigmentu a disperze.

3.3.2. Postup malby

Pro lepší přenášení kompozice byla každá koláž doplněna o jednoduchou obdélníkovou síť, která vyznačenou na plátno pomocí značkovací šnůry. Bílý podklad byl zatónován silně ředěnými barvami, následovalo nanesení základních obrysů a ploch stínů. Postupným vrstvením akrylových barev od lazurnějších po pastóznější došlo k vybudování tvarů. Obrazy nebyly na závěr opatřeny lakem, takže jednotlivé plochy kontrastují i odlišným leskem. V malbě byl kladen důraz na snahu o „lehkost“ a úspornost. Záměrem bylo dosáhnout kontrastu nejen barevného a světelného, ale také ve střídání lazurních a krycích ploch. V některých místech byly lazury nanášeny i přes krycí barvy, např. pro změkčení hran a barevných přechodů. Aplikace základové barvy vytvořené ze směsi křídý, pigmentu a Duvilaxu se ukázala jako vhodná a velmi dobře přijímající další barevné vrstvy, je ovšem křehčí než průmyslově vyráběné akrylové šepsy. Tento nedostatek by možná pomohlo odstranit přidání jednotlivých složek směsi v odlišném poměru.

Na některých obrazech je viditelná síť vytvořená pro snazší přenášení kompozice z digitální koláže. Tato zde zůstala jako přiznaná reminiscence na zdrojový materiál.

Obrázek 29 Postup malby u obrazu *Happy Birthday! V.*

3.4. Výsledný soubor obrazů

3.4.1. *Happy Birthday! I*

Obrázek 30 *Happy Birthday! I*, akryl na plátně, 135 × 200 cm, 2023. Obdélníková síť je patrná v pravé části obrazu.

První ze série obrazů zachycuje trojici mladíků. Dva sedí společně v popředí, třetí je za stolem v levé části obrazu. Všichni tři muži si zakrývají obličeje – krajní dva předvádí populární taneční gesto, tzv. dabbing.¹⁰³ Pouze mladík uprostřed si odkrývá zčásti zahalený obličej a pohlíží na zlomek vteřiny k divákovi, možná cítíc okamžitý pocit trapnosti. Za ním se rozprostírá neurčitý ztemnělý prostor, od kterého jsou všichni tři mladíci odvráceni.

¹⁰³ What you need to know about the dance craze dabbing. In: *The Sun* [online]. 12. 4. 2018 [cit. 14.04.2023]. Dostupné z: <https://www.thesun.co.uk/fabulous/2239426/dabbing-dance-move-celebrities-origin-meaning/>

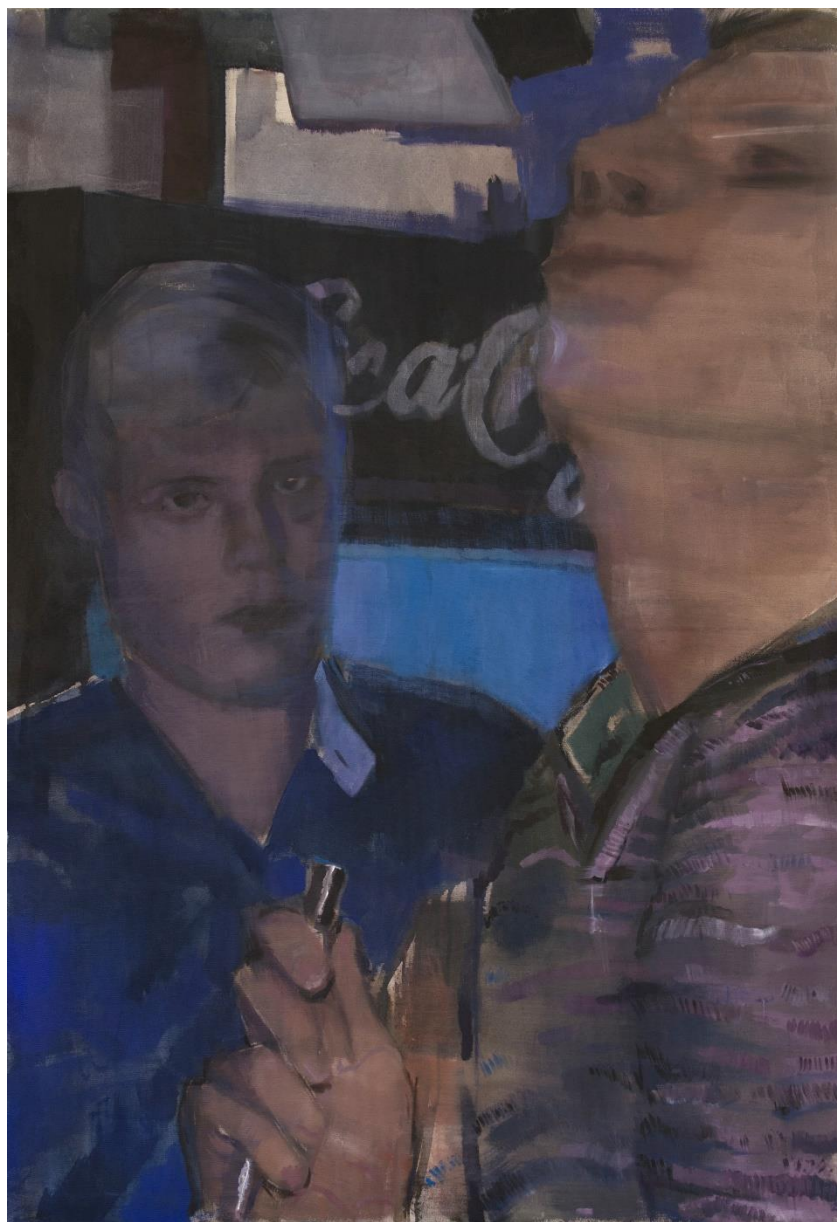
3.4.2. *Happy Birthday! II*

Obrázek 31 *Happy Birthday! II*, akryl na plátně, 135 × 200 cm, 2023.

Na druhém obrazu je zachycena opět trojice postav – dva muži, jeden v popředí s medailí a sklenicí piva, druhý v pozadí, tančící na malém podiu. Třetí postavou je fragment hlavy ženy v levém rohu obrazu, hned za ramenem prvního z mužů. Tmavé tóny mikiny muže s pivem a medailí, doplněné o potemnělé pódium, kontrastují s jasně oranžovou barvou pozadí. Muž v šedé mikině – jeden z oslavenců – se hrdě honosí svou medailí, darem, který dostal od gratulantů. Zdá se, jako by hovořil směrem k divákovi (či k další postavě), ovšem na krátký moment se zastaví a pohrouží do vlastních myšlenek.

3.4.3. *Happy Birthday! III*

Obrázek 32 *Happy Birthday! III*, akryl na plátně, 160 × 110 cm, 2023.

Třetí plátno z cyklu *Happy Birthday!* se od zbytku odlišuje velikostí i formátem. Zachycuje dvojici mužů: v popředí mladíka kouřícího vodní dýmku a v pozadí druhého z oslavenců, který kouřícího mladíka pozoruje. Nebo se tak alespoň na první pohled jeví. Ve skutečnosti je spíše duchem nepřítomen, možná uvažuje o probíhajícím veselí, pořádáném na jeho počest. Možná se pouze rozmýšlí nad ochutnáním tabáku či soudí druhého muže.

3.4.4. *Happy Birthday! IV*

Obrázek 33 Happy Birthday! IV, akryl na plátně, 135 × 200 cm, 2023.

Předposlední obraz zachycuje postavy tančící na podiu. Dominantou je mladík v šedomodré mikině s pozvednutýma rukama, který se v opojení alkoholu a divokého tance na okamžik zastavuje a vzhlíží neznámo kam. Není zcela jasné, zdali je jeho pohled upoután reálným podnětem, dějem či osobou, nebo jestli se ve zlomku okamžiku noří do nitra svých představ a tužeb, ať už jsou tvořeny vidinou dalšího alkoholu, interakcí s přáteli či potencionální partnerkou.

3.4.5. Happy Birthday! V

Obrázek 34 *Happy Birthday! V*, akryl na plátně, 135 × 200 cm, 2023.

Poslední z pláten opět zachycuje trojici postav. V pravé části obrazu sedí u stolu dva mladíci. Muž v oranžové sportovní mikině třímá v rukou malou Gideonovu¹⁰⁴ bibli, ze které druhý muž předčítá s rukama pozvednutýma v jakési gesto oranta.¹⁰⁵ V centru obrazu se nacházejí dva plastové kelímky s pivem. Levou polovinu pak vyplňuje hlava popíjejícího muže, který odvrací svůj zrak od probíhajícího výjevu směrem k divákovi.

¹⁰⁴ *The Gideons International* je křesťanská skupina podnikatelů ze Spojených států, nesoucí jméno po Starozákonním soudci Gedeónovi, která se zaměřuje na šíření Písma svatého. Jejich nejtypičtější činností je rozdávání výtisků Písma, tzv. *Gideon Bible*. About. In: *Gideons International* [online] [cit. 15.04.2023]. Dostupné z: <https://www.gideons.org/about>

¹⁰⁵ Gesto oranta je jedním z nejstarších liturgických gest v křesťanství, ale přesahuje i do dalších světových náboženství. Věřící při tomto gestu otevírá svou náruč pro druhé, hledá Boha a pospíchá k němu, případně se jedná o projev míru a bezmoci. GELNAR, Lukáš. *Symbolika, vývoj postojů a gest celebranta při mši svaté*. 2020, Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta, s. 22.

Hlavním důvodem, proč orantské gesto předvádějí zmiňovaní muži na plátně je, že se též používá v katolické liturgii při modlitbě nad dary, tj. chlebem a vínem. Mladíkům zde chléb nahrazují kelímky s pivem.

Závěr

V této magisterské diplomové práci pokračuji v technice akrylové malby, které jsem se věnoval již ve své bakalářské diplomové práci. Rozhodl jsem se více zaměřit na práci s tématem. Zvolil jsem prostředí večírků a veselí, kterému se v námětech věnuji ve své tvorbě dlouhodobě. Mým cílem bylo sledovat jedince, který může zůstat osamocen, i když je obklopen lidmi. Uzavřen v prostředí své mysli a fantazií. Pomocí koláží, které posloužily jako podklady, jsem se snažil o odstranění přílišné popisnosti a jednoznačnosti výsledných obrazů.

V teoretických pasážích jsem navázal na svou předchozí práci a inspiroval se z části stejnými umělci, jako u bakalářské diplomové práce (Hopper, Fischl, Katz). Tentokrát jsem se ovšem pokusil vybrat z jejich tvorby díla, která s mou prací souvisela více tématem než náměty. V didaktické rovině došlo k realizaci 3 dvouhodinových seminářů, jejichž výuka proběhla na všeobecném víceletém gymnáziu a jež byly zaměřené na malbu a vlastní uchopení tématu *Happy Birthday!* žáky.

Resumé

In this Master's thesis, I continue to explore the technique of acrylic painting, which I focused on in my Bachelor's thesis. I decided to delve deeper into the theme of party and celebration, which I have been exploring in my artwork for a longer time. My goal was to observe individuals who can feel alone even when surrounded by people, closed in their minds and fantasies. Using collages as the inspiration, I aimed to remove excessive descriptiveness and unambiguousness in the resulting paintings.

In the theoretical sections, I built upon my previous work and drew inspiration from some of the same artists as in my Bachelor's thesis (Hopper, Fischl, Katz). However, this time, I attempted to choose works from their collections that were more relevant to my theme. In terms of didactics, I conducted three two-hour seminars that focused on painting and the student's own interpretation of the theme "Happy Birthday!" at a gymnasium.

ANOTACE

Jméno a příjmení	Matěj Komínek
Fakulta	Pedagogická fakulta
Katedra nebo ústav	Katedra výtvarné výchovy
Vedoucí práce	Mgr. David Jedlička, Ph.D.
Rok obhajoby	2023

Název práce	Happy Birthday!
Název v angličtině	Happy Birthday!
Anotace	Praktická část této práce obsahuje pět velkoformátových maleb pracujících s tématem odcizení, vytržení z reality a osamění ve společnosti. V didaktické části je popsána realizovaná výuka inspirovaná zmíněným tématem. V teoretické části práce se zabývám dílem vybraných umělců, jejichž tvorba mě při práci ovlivnila.
Klíčová slova	Figurativní malba, odcizení, osamění, oslava narozenin
Anotace v angličtině	The practical part of this thesis comprises five large-format paintings exploring the theme of alienation, detachment from reality and loneliness in society. The didactic part describes the implemented teaching inspired by the mentioned theme. In the theoretical part of the thesis, I explore the works of selected artists whose artwork influenced my work.
Klíčová slova v angličtině	Figurative painting, alienation, loneliness, birthday celebration.
Přílohy vázané v práci	CD s elektronickou podobou práce a fotografiemi obrazů.
Rozsah práce	63 s.
Jazyk práce	Čeština

Seznam použitých pramenů a literatury

Tištěné monografie

1. FOSTER, Hal a kol. *Umění po roce 1900*. 2. rozšířené vydání. vyd. Praha: SLOVART, 2015. ISBN 978-80-7391-975-7.
2. FREUD, Sigmund. *Spisy z let 1906-1909*. Praha: Psychoanalytické nakladatelství, 1999. ISBN 80-86123-10-3.
3. GLENN, Constance White a Lucinda BARNES. *Eric Fischl Scenes Before the Eye: The Evolution of Year of the Drowned Dog and Floating Islands*. University Art Museum, California State University, Long Beach, 1986. ISBN 978-0-936270-25-8.
4. KOLEKTIV AUTORŮ. *Téma – akce – výpověď: Projektová metoda ve výtvarné výchově*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4506-9.
5. LOSOS, Ludvík. *Techniky malby*. Aventinum, 1994. ISBN 978-80-85277-03-6.
6. MAŇÁK, Josef a Vlastimil ŠVEC. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. ISBN 80-7315-039-5.
7. NIKOS STANGOS (ED.). *David Hockney by David Hockney*. London: Thames & Hudson, 1976. ISBN 978-0-500-09108-1.
8. OBST, Otto. *Obecná didaktika*. 2. vydání, dotisk. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2017. ISBN 978-80-244-5141-1.
9. PLHÁKOVÁ, Alena. *Učebnice obecné psychologie*. 1. vyd. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-1086-6.
10. POSPÍŠIL, Aleš, Karel ŘEPA a Petra ŠOBÁŇOVÁ, eds. *Kvalita ve výtvarné výchově*. 1. vyd. Olomouc: Česká sekce INSEA, 2019. ISBN 878-80-904278-7-0.
11. PROCTOR, Jacob, ed. *Alex Katz: Painting the Now*. Munich: Hirmer Verlag GmbH, 2018. Katalog k výstavě. ISBN 978-3-7774-3237-3.
12. SMITH, Ray. *Encyklopedie výtvarných technik a materiálů*. Třetí, upravené vydání. vyd. SLOVART, 2013. ISBN 978-80-7391-482-0.
13. ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Metodický materiál k pedagogické praxi ve výtvarné výchově*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN Olomouc.

Periodika a sborníky

1. BAADJ, Nadia Sera. Hendrick Andriessen's „Portrait" of King Charles I. *The Burlington Magazine*. Burlington Magazine Publications Ltd., 2009, roč. 151, č. 1270, s. 22–27. ISSN 0007-6287.
2. BURT, Stephen. Alex Katz: pictures of pleasure. *The Guardian* [online]. 2012 [cit. 06.04.2023]. ISSN 0261-3077. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/artanddesign/2012/may/04/alex-katz-pictures-of-pleasure>
3. DOSS, Erika. Hopper's Cool: Modernism and Emotional Restraint. *American Art*. [The University of Chicago Press, The Smithsonian Institution], 2015, roč. 29, č. 3, s. 2–27. ISSN 1073-9300. DOI: 10.1086/684918
4. FARLEY, Reynolds. Detroit Fifty Years After the Kerner Report: What Has Changed, What Has Not, and Why? *RSF: The Russell Sage Foundation Journal of the Social Sciences*. Russell Sage Foundation, 2018, roč. 4, č. 6, s. 206–241. ISSN 2377-8253. DOI: 10.7758/rsf.2018.4.6.10
5. GELDZAHLER, Henry. Edward Hopper. *The Metropolitan Museum of Art Bulletin*. The Metropolitan Museum of Art, 1962, roč. 21, č. 3, s. 113–117. ISSN 0026-1521. DOI: 10.2307/3257895
6. GODFREY, Tony. Eric Fischl; Jonathan Lasker. Krefeld and Düsseldorf. *The Burlington Magazine*. The Burlington Magazine Publications Ltd., 2004, roč. 146, č. 1210, s. 53–54. ISSN 0007-6287.
7. HATTENSTONE, Simon. David Hockney: 'Just because I'm cheeky, doesn't mean I'm not serious'. *The Guardian* [online]. 2015 [cit. 07.04.2023]. ISSN 0261-3077. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/artanddesign/2015/may/09/david-hockney-interview-cheeky-serious>
8. HINSON, Tom E. Alex Katz's Impala. *The Bulletin of the Cleveland Museum of Art*. Cleveland Museum of Art, 1986, roč. 73, č. 8, s. 314–326. ISSN 0009-8841.
9. HOMES, A. M. a Eric FISCHL. Eric Fischl. *BOMB*. New Art Publications, 1994, č. 50, s. 24–29. ISSN 0743-3204.

10. KUHN, Reinhard. Solitude in Society. *Contemporary Literature*. [Board of Regents of the University of Wisconsin System, University of Wisconsin Press], 1979, roč. 20, č. 4, s. 521–523. ISSN 0010-7484. DOI: 10.2307/1207909
11. LEVIN, Gail a Edward HOPPER. Edward Hopper's „Nighthawks", Surrealism, and the War. *Art Institute of Chicago Museum Studies*. The Art Institute of Chicago, 1996, roč. 22, č. 2, s. 181–200. ISSN 0069-3235. DOI: 10.2307/4104321
12. LIEDTKE, Walter. Frans Hals: Style and Substance. *The Metropolitan Museum of Art Bulletin*. The Metropolitan Museum of Art, 2011, roč. 69, č. 1, s. 1–48. ISSN 0026-1521.
13. LIVINGSTONE, Marco. David Hockney. Saltaire. *The Burlington Magazine*. The Burlington Magazine Publications Ltd., 1996, roč. 138, č. 1120, s. 475–476. ISSN 0007-6287.
14. MEYEROWITZ, Joel et al. Artists' Panel. *Art Journal*. [Taylor & Francis, Ltd., College Art Association], 1981, roč. 41, č. 2, s. 150–154. ISSN 0004-3249. DOI: 10.2307/776464
15. MOULY, Françoise. David Hockney Rediscovered Painting. *The New Yorker* [online]. 2022 [cit. 07.04.2023]. ISSN 0028-792X. Dostupné z: <https://www.newyorker.com/culture/the-new-yorker-interview/a-tour-of-david-hockneys-newest-painting-series>
16. NOCHLIN, Linda. Edward Hopper and the Imagery of Alienation. *Art Journal*. [Taylor & Francis, Ltd., College Art Association], 1981, roč. 41, č. 2, s. 136–141. ISSN 0004-3249. DOI: 10.2307/776462
17. NOCHLIN, Linda. Edward Hopper and the Imagery of Alienation. *Art Journal*. [Taylor & Francis, Ltd., College Art Association], 1981, roč. 41, č. 2, s. 136–141. ISSN 0004-3249. DOI: 10.2307/776462
18. OEHLER, Sarah Kelly. Nighthawks as a Symbol of Hope. [online]. The Art Institute of Chicago, 2020 [cit. 03.04.2023]. Dostupné z: <https://www.artic.edu/articles/808/nighthawks-as-a-symbol-of-hope>
19. PLAGENS, Peter. Confessions of a (Six-) Figure Painter. *New England Review* (1990-). Middlebury College Publications, 2013, roč. 34, č. 2, s. 87–93. ISSN 1053-1297.

20. SPALDING, Julian. David Hockney. London, Tate Gallery. *The Burlington Magazine*. The Burlington Magazine Publications Ltd., 1989, roč. 131, č. 1030, s. 51–53. ISSN 0007-6287.
21. STEWART, Angus. After Hockney? *RSA Journal*. Royal Society for the Encouragement of Arts, Manufactures and Commerce, 1989, roč. 137, č. 5390, s. 119–120. ISSN 0958-0433.
22. TILLYARD, Virginia. Alex Katz at the Whitney. New York. *The Burlington Magazine*. The Burlington Magazine Publications Ltd., 1986, roč. 128, č. 1000, s. 536–536. ISSN 0007-6287.

Internetové zdroje

1. © STANFORD UNIVERSITY. Watts Rebellion (Los Angeles). In: *The Martin Luther King, Jr., Research and Education Institute* [online]. 12. 6. 2017 [cit. 07.04.2023]. Dostupné z: <https://kinginstitute.stanford.edu/encyclopedia/watts-rebellion-los-angeles>
2. 2017-2018 Presence of an Absence. In: *Eric Fischl* [online] [cit. 04.04.2023]. Dostupné z: <http://www.ericfischl.com/20172018-presence-of-an-absence>
3. 2018-2019 Complications From An Already Unfulfilled Life. In: *Eric Fischl* [online] [cit. 04.04.2023]. Dostupné z: <http://www.ericfischl.com/2018-2019-complications>
4. Academy of American Poets. About James Schuyler | Academy of American Poets. In: [cit. 07.04.2023]. Dostupné z: <https://poets.org/poet/james-schuyler>
5. ARTNEWS, The Editors of. *From the Archives: Alex Katz Paints a Picture, in 1962* [online]. 2019 [cit. 07.04.2023]. Dostupné z: <https://www.artnews.com/art-news/retrospective/archives-alex-katz-paints-picture-1962-11946/>
6. *CAM Look* | *Sun on Prospect Street (Gloucester, Massachusetts) by Edward Hopper* | 10/22/21 [online]. 2021 [cit. 03.04.2023]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=lxq77P1Ba4g>
7. DUVILAX BD -20 přísada do malt a betonu, penetrace 1 kg. In: *HORNBACH* [online] [cit. 14.04.2023]. Dostupné z: <https://www.hornbach.cz/p/duvilax-bd-20-prisada-do-malt-a-betonu-penetrace-1-kg/4225784/>
8. Edward Hopper | (Sketch after Millet's Man with a Hoe). In: [cit. 03.04.2023]. Dostupné z: <https://whitney.org/collection/works/8946>

9. Edward Hopper | Tables for Ladies. In: *The Metropolitan Museum of Art* [online] [cit. 03.04.2023]. Dostupné z: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/487695>
10. Eleuthera & Harbour Island - Best Pink Sand Beaches in The Bahamas. In: [cit. 07.04.2023]. Dostupné z: <https://www.bahamas.com/islands/eleuthera-harbour-island>
11. Encyklopedie výtvarného umění | Národní digitální knihovna | Digitální knihovna Kramerius. In: [cit. 07.04.2023]. Dostupné z: <https://ndk.cz/view/uuid:4635a420-3f0f-11e8-8142-005056827e51?page=uuid:dea0de00-7b1e-11e8-be68-5ef3fc9bb22f&fulltext=David%20Hockney>
12. Eric Fischl | *Art Fair paintings* [online]. Londýn: Victoria Mario, . Dostupné z: https://www.victoria-miro.com/usr/documents/exhibitions/press_release_url/466/ericfischlpressreleasefinal.pdf
13. Eric Fischl: The Krefeld Project - - Exhibitions - Skarstedt Gallery. In: [cit. 05.04.2023]. Dostupné z: <https://www.skarstedt.com/index.php/exhibitions/eric-fischl-the-krefeld-project/press-release>
14. FOUNDATION, Poetry. Stephanie Burt. In: *Poetry Foundation* [online]. 6. 4. 2023 [cit. 06.04.2023]. Dostupné z: <https://www.poetryfoundation.org/poets/stephanie-burt>
15. GELNAR, Lukáš. *Symbolika, vývoj postojů a gest celebranta při mši svaté*. 2020, Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta.
16. GOTTHARDT, Alexxa. In Eric Fischl's Paintings of Trump's America, Daddy's in Trouble. In: *Artsy* [online]. 28. 4. 2017 [cit. 06.04.2023]. Dostupné z: <https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-eric-fischls-paintings-trumps-america-daddys-trouble>
17. Guy Pene du Bois | Smithsonian American Art Museum. In: [cit. 03.04.2023]. Dostupné z: <https://americanart.si.edu/artist/guy-pene-du-bois-3748>
18. Man with a Hoe (The J. Paul Getty Museum Collection). In: *The J. Paul Getty Museum Collection* [online] [cit. 04.04.2023]. Dostupné z: <https://www.getty.edu/art/collection/object/103RGZ>

19. Meet Great American Artist Alex Katz. In: *NZ Herald* [online]. 24. 5. 2016 [cit. 07.04.2023]. Dostupné z: <https://www.nzherald.co.nz/viva/culture/meet-great-american-artist-alex-katz/ZQAJL542ZUF5GYDO5RDJD3NW54/>
20. *MY GENERATION: THE JABLONKA COLLECTION* [online]. Vídeň: Albertina, . Dostupné z: https://www.albertina.at/site/assets/files/12045/presskit_my_generation_en.pdf
21. RILEY, Charles A. II. *ART REVIEW: Eric Fischl Takes Aim at Art Fair Culture in New Paintings* [online]. Dostupné z: <https://hamptonsarthub.com/2016/06/02/reviews-art-review-eric-fischl-takes-aim-at-art-fair-culture-in-new-paintings/?print=pdf>
22. SCHOLL, Clara a Alexa DONOVAN. *Review: 'Alex Katz: Gathering' balances natural and urban New York City* [online]. 2023 [cit. 07.04.2023]. Dostupné z: <https://nyunews.com/arts/2023/02/16/alex-katz-gathering-review/>
23. Soir Bleu - Edward Hopper. In: *Google Arts & Culture* [online] [cit. 01.04.2023]. Dostupné z: <https://artsandculture.google.com/asset/soir-bleu/ggFjVsMcy1KYdg>
24. STOPPARD, Lou. Alex Katz: the 'artist of the immediate' on why his time is now. *Financial Times* [online]. 2020 [cit. 07.04.2023]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/24ec86b8-f38c-4de3-81cb-8ecfc5f8880d>
25. ŠMÍDOVÁ, Marie. *DENNÍ SNĚNÍ a JEHO VZTAH KE KREATIVITĚ*. 2018, Magisterská diplomová práce, Univerzita Palackého v Olomouci, Katedra psychologie.
26. TATE. 'Man in Shower in Beverly Hills', David Hockney, 1964. In: *Tate* [online] [cit. 07.04.2023]. Dostupné z: <https://www.tate.org.uk/art/artworks/hockney-man-in-shower-in-beverly-hills-t03074>
27. TATE. Tate Talk at UCF: Alex Katz | Tate St Ives. In: *Tate* [online] [cit. 07.04.2023]. Dostupné z: <https://www.tate.org.uk/whats-on/tate-st-ives/tate-talk-ucf-alex-katz>
28. The David Hockney Foundation: Domestic Scene, Los Angeles. In: [cit. 07.04.2023]. Dostupné z: <https://www.thedavidhockneyfoundation.org/artwork/default>

29. The David Hockney Foundation: Man in Shower in Beverly Hills. In:
[cit. 07.04.2023]. Dostupné
z: <https://www.thedavidhockneyfoundation.org/artwork/default>
30. Výtvarná výchova. In: *Gymnázium Zlín - Lesní čtvrť* [online] [cit. 15.04.2023].
Dostupné z: <https://www.gymzl.cz/24880-vytvarna-vychova>
31. What you need to know about the dance craze dabbing. In: *The Sun* [online].
12. 4. 2018 [cit. 14.04.2023]. Dostupné
z: <https://www.thesun.co.uk/fabulous/2239426/dabbing-dance-move-celebrities-origin-meaning/>
32. 1979-1993 Early Outdoor. In: *Eric Fischl* [online] [cit. 06.04.2023]. Dostupné
z: <http://www.ericfischl.com/outdoor>
33. Splash! In: *Hockney | Kunstmuseum Luzern* [online] [cit. 07.04.2023]. Dostupné
z: <https://www.hockney2022.ch/en/hockney/splash/>
34. 2002-2003 Krefeld Project. In: *Eric Fischl* [online] [cit. 04.04.2023]. Dostupné
z: <http://www.ericfischl.com/krefeld-project-1>
35. 2006-2010 Beach Paintings. In: *Eric Fischl* [online] [cit. 04.04.2023]. Dostupné
z: <http://www.ericfischl.com/recent-beach>
36. 2002-2003 Krefeld Project. In: *Eric Fischl* [online] [cit. 06.04.2023]. Dostupné
z: <http://www.ericfischl.com/krefeld-project-1>
37. Google Arts & Culture. In: [cit. 08.11.2022]. Dostupné
z: <https://artsandculture.google.com/>
38. 2016-2017 Late America. In: *Eric Fischl* [online] [cit. 04.04.2023]. Dostupné
z: <http://www.ericfischl.com/lateamerica>
39. Brian O'Doherty. In: *IMMA* [online] [cit. 04.04.2023]. Dostupné
z: <https://imma.ie/artists/brian-odoherty/>
40. Hopper, Room | Sheldon Museum of Art. In: [cit. 04.04.2023]. Dostupné
z: <https://sheldonartmuseum.org/work/hopper-room>
41. Tony Godfrey. In: *MIT Press* [online] [cit. 05.04.2023]. Dostupné
z: <https://mitpress.mit.edu/author/tony-godfrey-34732/>
42. Alex Katz - Biography - Narrative Bio. In: [cit. 06.04.2023]. Dostupné
z: https://alexkatz.com/biography/narrative_bio
43. 1960s : Paintings : Works | David Hockney. In: [cit. 07.04.2023]. Dostupné
z: <https://www.hockney.com/index.php/works/paintings/60s>

44. David Hockney (b. 1937). In: [cit. 07.04.2023]. Dostupné
z: <https://www.christies.com/en/lot/lot-5204545>
45. David Hockney (b. 1937). In: [cit. 07.04.2023]. Dostupné
z: <https://www.christies.com/en/lot/lot-4010450>
46. TATE. David Hockney born 1937. In: *Tate* [online] [cit. 07.04.2023]. Dostupné
z: <https://www.tate.org.uk/art/artists/david-hockney-1293>
47. The David Hockney Foundation: 1966. In: [cit. 07.04.2023]. Dostupné
z: <https://www.thedavidhockneyfoundation.org/chronology/1966>
48. Biography. In: *Eric Fischl* [online] [cit. 13.04.2023]. Dostupné
z: <http://www.ericfischl.com/biography>
49. About. In: *Gideons International* [online] [cit. 15.04.2023]. Dostupné
z: <https://www.gideons.org/about>

Dokumenty:

1. HRABÍKOVÁ, Jana a Pavel SIMKOVIČ. *ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM Čtyřleté všeobecné studium*. Gymnázium Zlín – Lesní čtvrť, 2016.
2. HRABÍKOVÁ, Jana a Pavel SIMKOVIČ. *ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM Osmileté všeobecné studium – nižší stupeň*. Gymnázium Zlín – Lesní čtvrť, 2016.

Seznam obrázků

Obrázek 1 HOPPER, Edward. Sun on Prospect Street (Gloucester, Massachusetts), olej na plátně, 71,1 × 92,1 cm, 1934.	10
Obrázek 2 HOPPER, Edward. Hotel Lobby, olej na plátně, 81,9 × 103,5 cm, 1943.	11
Obrázek 3 HOPPER, Edward. Hotel Lobby, detail.	12
Obrázek 4 HOPPER, Edward. Tables for Ladies, olej na plátně, 122,3 × 153,4 cm, 1930.	13
Obrázek 5 HOPPER, Edward. Nighthawks, olej na plátně, 84.1 × 152.4 cm, 1942.	14
Obrázek 6 HOPPER, Edward. Gas, olej na plátně, 66,7 × 102,2 cm, 1940.	15
Obrázek 7 HOPPER, Edward. Pennsylvania Coal Town, olej na plátně, 71,12 × 101,6 cm, 1947.	16
Obrázek 8 FISCHL, Eric. Krefeld Project, Bathroom, Scene #2, olej na lněném plátně, 183 × 274 cm, 2003.	19
Obrázek 9 FISCHL, Eric. Krefeld Project, Bedroom, Scene #1, olej na lněném plátně, 201 × 267 cm, 2002.	19
Obrázek 10 FISCHL, Eric. Art Fair: Booth #4 The Price, olej na lněném plátně, 208 × 284 cm, 2013.	20
Obrázek 11 FISCHL, Eric. Daddy's Gone, Girl, Olej na lněném plátně, 198,12 × 271,78 cm, 2016.	21
Obrázek 12 KATZ, Alex. The Black Dress, olej na lněném plátně, 181,9 × 212,7 cm, 1960.	23
Obrázek 13 KATZ, Alex. Eleuthera, olej na plátně, celková velikost, 305 × 670.5 cm, 1984.	24
Obrázek 14 KATZ, Alex. Impala, olej na plátně, 182,9 × 276,9 cm, 1968.	25
Obrázek 15 FRANK, Robert. U.S. 91, Leaving Blackfoot, Idaho, želatinový stříbrotisk ze serie The Americans, 22.5 × 33.9 cm, 1956.	25
Obrázek 16 HOCKNEY, David. Beverly Hills Housewife, diptych, akryl na plátně, 183 × 366 cm, 1966.	26
Obrázek 17 Příprava podložek pro malbu.	31
Obrázek 18 Žáci při tvorbě.	31

Obrázek 19 Malba žákyně na téma Happy Birthday!, tempera na překližce, cca 50 × 35 cm, 2022.....	32
Obrázek 20 (vlevo) a 21 (vpravo) Tvorba žákyň na téma Happy Birthday!, tempera na překližce, cca 50 × 35 cm, 2022.	33
Obrázek 22 Příklad jedné z nedokončených maleb. Žák zručně pracoval s modelací postav světlem. Tempera na překližce, cca 35 × 50 cm, 2022.	33
Obrázek 23 Tvorba žákyně na téma Happy Birtday, tempera na překližce, cca 35 × 50 cm, 2022. Žákyně se rozhodla pracovat tématikou nadužívání alkoholu a ztráty vzpomínek. Náznak jakési zneklidňující osiřelosti je v díle umocněn absencí obličeje a velkou prázdnotou pohovkou.	34
Obrázek 24 Tvorba žáka na téma Happy Birtday!, tempera na překližce, cca 35 × 50 cm, 2022. Žák se rozhodl zpracovat téma narozeninové oslavy se zaměřením na hudební nástroje, jako „němé“ svědky lidské interakce. v popředí leží na zemi kytara. Žák pracoval na základě vlastních digitálních skic vytvořených na iPadu, které si do hodin donesl.	34
Obrázek 25 Příklad jednoho z pořízených snímků. Digitální fotografie, 2016.	36
Obrázek 26 Uživatelské rozhraní programu Affinity Photo 2 a ukázka tvorby koláže k malbě Happy Birthday! V.	37
Obrázek 27 Příklad tvorby koláže pro obraz Happy Birthday! II.	38
Obrázek 28 Výroba směsi z plavené křídý, pigmentu a disperze.	40
Obrázek 29 Postup malby u obrazu Happy Birthday! V.	41
Obrázek 30 Happy Birthday! I, akryl na plátně, 135 × 200 cm, 2023. Obdélníková síť je patrná v pravé části obrazu.	42
Obrázek 31 Happy Birthday! II, akryl na plátně, 135 × 200 cm, 2023.	43
Obrázek 32 Happy Birthday! III, akryl na plátně, 160 × 110 cm, 2023.	44
Obrázek 33 Happy Birthday! IV, akryl na plátně, 135 × 200 cm, 2023.	45
Obrázek 34 Happy Birthday! V, akryl na plátně, 135 × 200 cm, 2023.	46

Seznam zdrojů obrázků

1. HOPPER, Edward. *Sun on Prospect Street (Gloucester, Massachusetts)* [online]. 1942. Dostupné z: <https://artsandculture.google.com/asset/sun-on-prospect-street-gloucester-massachusetts-edward-hopper-american-b-1882-d-1967/XgEVAo19mMDBfA>
2. HOPPER, Edward. *Hotel Lobby* [online]. 1943. Dostupné z: <https://artsandculture.google.com/asset/hotel-lobby/JAFVoDm-0Rb8Lw>
3. HOPPER, Edward. *Hotel Lobby* [online]. 1943. Dostupné z: <https://artsandculture.google.com/asset/hotel-lobby/JAFVoDm-0Rb8Lw>
4. HOPPER, Edward. *Tables for Ladies* [online]. 1930. Dostupné z: <https://www.wikiart.org/en/edward-hopper/tables-for-ladies-1930>
5. HOPPER, Edward. *Nighthawks* [online]. 1942. Dostupné z: <https://www.artic.edu/artworks/111628/nighthawks>
6. HOPPER, Edward. *Gas* [online]. 1940. Dostupné z: <https://www.moma.org/collection/works/80000>
7. HOPPER, Edward. *Pennsylvania Coal Town* [online]. 1947. Dostupné z: <https://www.wikiart.org/en/edward-hopper/pennsylvania-coal-town>
8. FISCHL, Eric. *Krefeld Project, Bathroom, Scene #2* [online]. 2003. Dostupné z: <http://www.ericfischl.com/krefeld-project-1>
9. FISCHL, Eric. *Krefeld Project, Bedroom, Scene #1* [online]. 2002. Dostupné z: <http://www.ericfischl.com/krefeld-project-1>
10. FISCHL, Eric. *Art Fair: Booth #4 The Price* [online]. 2013. Dostupné z: <http://www.ericfischl.com/art-fair-1>
11. FISCHL, Eric. *Daddy's Gone, Girl* [online]. 2016. Dostupné z: <http://www.ericfischl.com/lateamerica>
12. KATZ, Alex. *The Black Dress* [online]. 1960. Dostupné z: <https://www.guggenheim.org/audio/track/description-of-the-black-dress-1960>
13. KATZ, Alex. *Eleuthera* [online]. 1984. Dostupné z: https://media.tate.org.uk/aztate-prd-ew-dg-wgtail-st1-ctr-data/images/alex_katz_eleuthera_tsi_limited_0.width-1440.jpg
14. KATZ, Alex. *Impala* [online]. 1968. Dostupné z: <https://www.clevelandart.org/art/1983.68>
15. FRANK, Robert. *U.S. 91, Leaving Blackfoot, Idaho* [online]. 1956. Dostupné z: <https://www.artic.edu/artworks/87174/u-s-91-leaving-blackfoot-idaho>
16. HOCKNEY, David. *Beverly Hills Housewife* [online]. 1966. Dostupné z: <https://www.hockney.com/index.php/works/paintings/60s>
17. Foto autor.
18. Foto autor.
19. Foto autor.
20. Foto autor.
21. Foto autor.
22. Foto autor.
23. Foto autor.
24. Foto autor.

25. Foto autor.
26. Foto autor.
27. Foto autor.
28. Foto autor.
29. Foto autor.
30. Foto autor.
31. Foto autor.
32. Foto autor.
33. Foto autor.
34. Foto autor.